

videntur esse quoddam supplementum liturgiae s. Petri.² Cuius rei testimonium est, quod hi duo textus, fragmenta scilicet Kijevensia et Slavica versio liturgiae s. Petri, propinquitate linguae sibi invicem coniuncti, ut vocabula quaedam ad exprimendas notiones theologicas vel liturgicas ambobus communia significant, ex. gr. ΔΚΛΘ et ΜΟΛΗΤΡΑ pro Latino »meritum« et alia.

V. De Slavicae liturgiae s. Petri momento historico et liturgico.

Si iam tempore Methodii, archiepiscopi Moraviensis, liturgia s. Petri Graeca in linguam Slavonicam translata est, ut facile coniciatur, nullum dubium esse potest, quin Graeca versio liturgiae s. Petri iam saec. IX. mediante exstiterit. Inde patet omnes opiniones, quae originem Graecae versionis liturgiae s. Petri posteriori tempori adiudicent, esse falsas. Codrington (o. c. 51—60) ex certis notis liturgicis quae in missa s. Petri inveniuntur, solummodo »terminum a quo« statuit, scilicet primam partem saec. IX., quocum optime concordat tempus, quo Slavica versio, anno circiter 868—869, facta esse videtur. Atque etiam hoc animadvertendum liturgiam s. Petri non fuisse solum quandam missam privatam, sed publicam. Cui rei indicio est, quod narrat Vita s. Methodii supra commemorata, missam s. Petri esse celebratam praesente principe Svatoplucu eiusque exercitu, porro etiam rhythmica orationum ad modos cantus compositio, quae in fragmentis Kijevensibus et liturgia s. Petri Slavica observatur.

VI. Elementa Byzantina in liturgia s. Petri Slavica.

Praeter aliquot formulas ex liturgia s. Marci et s. Jacobi receptas fere omnes orationes ante et post Canonem, quae quandam tabulam eius marginatam efficiunt, ad ritum Byzantinum pertinent. Haec »orientalis« pars textus Slavici missae s. Petri apprimè congruit cum similibus locis Slavicae versionis liturgiae s. Jacobi necnon s. Basilii Magni et Joannis Chrysostomi, neque tot archaismis mendisque notatur sicuti formulae orationum et Canon ex Romano Sacramentario provenientes. Ex quibus exstat atque eminent primariam formam Slavicae missae s. Petri Cyrillo-Methodianam proxime accessisse ad typum Romanum, prouti in recensione Georgica vel in textibus bilinguibus Graeco-Latinis occurrit, partesque Byzantino-Orientales posterius esse additas.

VII.

Ad finem commentationis adiungitur nova editio textus Slavici liturgiae s. Petri cum versione Graeca et in Canone etiam cum Latino textu e Sacramentario Pataviensi et Glagolítico e codice Vaticano (Illir. 4).

² Hoc iam paucis planum facere atque probare conatus sum in commentatione mea »Slovanská liturgie nově osvětlená Kijeviskými listy« in »Slovo a slovesnost« (annus VI, 1940, p. 65—77).

JOSEF VAJS:

KTERÉ RECENSE BYLA ŘECKÁ PŘEDLOHA STAROSLOVĚNSKÉHO PŘEKladU ŽALTÁŘE.

I. Základní typy žaltářního textu.

Předpokládám věc odjinud známou a dokázanou, že se staroslov. překlad žaltáře těsně přimyká k textu řeckému.¹ Podle svědectví Jeronymova² byly tu již ve IV. století tři typy neboli recense řeckého textu biblického: Hesychieva, Origenova-Pamfilova a Lukianova, kteréžto tři hlavní čeledi uznávají s nepatrnými změnami bibliční kritické dosud.³ Pokud se týče žaltáře, rozoznává A. RAHLFS⁴ tyto třídy řeckého textu:

a) dolnoegyptský text, jehož hlavními zástupci jsou: vatikánský kodex B, sinajský kodex \aleph a dolnoegyptský překlad bohairský;

b) »západní« text, v řeckolatinském kodexu veronském R a u církevních Otců a spisovatelů Tertuliana, Cypriana a Augustina;

c) recenzi Origenovu, jejíž hlavní prameny jsou: Jeronymovo Psalterium Gallicanum (Ga) a žaltář v jeho latinské Vulgátě. Rahlfs připomíná, že případnější název tohoto latinského překladu žaltářního jest »Psalterium secundum Septuaginta«, kterýžto název pochází ze stol. VIII.,⁵ nebo ještě lépe podle De

¹ Viz o tom u Jagiče, Entstehungsgeschichte d. kirchenslav. Sprache, 1913, 248—251. Prof. Jagič tu mluví o ojedinělých případech, kde měl latinský text vliv na staroslov. překlad žaltáře a praví: »Die Einflüsse des lateinischen Textes bei der Übersetzung des Psalters sind immerhin nur sehr schwach sichtbar, jedenfalls verschwinden sie im Vergleich zu der laut sprechenden Tatsache, daß die eigentliche Vorlage des slavischen Textes der griechische war«. K místům, o nichž tu mluví prof. Jagič a k jeho mínění o věci, připojuji odpověď Rahlfsovu pro její důležitost. Na můj dotaz, co soudí o uvedených místech Jagičem, odpověděl mi Rahlfs toto: »Die Stellen aus dem Psalter, nach denen Sie fragen, hatte ich mir schon früher anlässlich der Besprechung Vondrák's in den Götting. gel. Anzeigen 1909, S. 102, überlegt, und ich habe sie mir auch jetzt wieder angesehen. Danach muß ich allerdings sagen, daß ich keine Möglichkeit sehe, wie man um die Annahme einer gelegentlichen Abhängigkeit von der lateinischen Übersetzung herkommen könnte. Denn die slavische Übersetzung der Bibel schließt sich, soweit ich sie kenne, so eng — fast konnte man sagen sklavisch — an die griechische Vorlage, daß man nicht wohl annehmen kann, sie stimme hier zufällig in freien Übersetzungen einzelner Stellen mit d. Vulgata überein. Griechische Varianten, welche mit dem slav. Texte übereinstimmen, sind bisher nicht bekannt, und es ist mit nach der ganzen Sachlage auch ganz unwahrscheinlich, daß sie sich finden werden, da der Vulgärtext, welchen die Slaven übersetzt haben, im IX. Jahrh. wohl sicher keine so starken Abweichungen mehr gehabt hat« (v dopise z 14. února 1916).

² Viz jeho předmluvu ke knize Paralipomenon.

³ Viz o tom v úvodu mého spisu Evangelium sv. Marka, text rekonstruovaný, v Praze 1935, VIII. násl.

⁴ A. Rahlfs, Septuaginta, X. Psalmi cum Odis, Göttingen 1931, 21 násl.; srov. i jeho Septuaginta-Studien 2. Der Text d. Septuaginta-Psalters, Göttingen 1907, 39 násl.

⁵ Septuaginta X, str. 53; tamtéž poznamenal Rahlfs, že Psalterium Gallicanum bylo přejato jako úřední text církve katolické do Vulgáty, od níž se nijak podstatně neliší a s níž souhlasí až na nepatrné odchylky (str. 56—57). Připomenouti sluší, že se číslice, jimiž jsou označeny verše jednotlivých žalmů ve Vulgátě, neshodují vždycky s pořadnými číslicemi v textu řeckém.

Bruyne »Psalterium hexaplae« (latinum). Jiné překlady žaltáře od sv. Jeronýma jsou Ps. Romanum a Ps. secundum Hebraeos;

d) recensi Lukianovu, která vznikla asi v poslední čtvrti III. stol. a pochází od kněze Lukiana, zakladatele exegetické školy v Antiochii.⁶

Pro nás je tato poslední třída řeckého textu důležitá zejména tím, že, jak uvidíme, byla tato recense předlohou, z níž v IX. stol. překládali žaltářní text sv. Konstantin-Cyryl a Metoděj na jazyk staroslověnský. Tvrzení, že cyrilometodějský překlad Písma sv. a tedy i žaltáře byl lukianovský, traduje se a udržuje odedávna. Již LAGARDE ve svém vydání Librorum Veteris Testamenti Canoniorum, Göttingen 1883, XV., tvrdí: »Slavus nihil aliud vertit nisi Luciani recensione«. Také LESKIEN, když mluví o žaltáři a jeho slov. překladu, přes všechny nejasnosti dodává: »daß im allgemeinen der kirchenslavischen Übersetzung der griechische Text der Lucianischen (Antiochenisch-Konstantinopolitanischen) Rezension zu Grunde liegt, ist sicher« (Urtext u. Übersetzungen der Bibel, Realencyklopedie d. protest. Theologie u. Kirche, Sonderabdruck, Leipzig 1987, 215). Prof. M. MURKO — v Geschichte d. älteren südslav. Literaturen, Leipzig 1908, 51 — tvrdí skoro totéž.

Přes to čteme v nejnovější Rukověti jazyka staroslověnského (prof. M. WEINGARTA, v Praze 1937, 55), že je žádoucí zjistiti, které recense staroslov. překlad žaltáře opravdu byl. Tato poznámka je odůvodněna tím, že rozborem některých textů starozákonních, na př. knihy Genese nebo knihy Rut a j. přicházíme k výsledkům jiným, než jak se obecně tvrdívá. Slov. A. V. MIŠNAJLOV, Опытъ изучения текста Книги Бытия пророка Моисея, Варшава 1912, 333 — J. VAJS, Kniha Rut v překladě staroslověnském, v Praze, 1926, 23.

Podati odpověď na tuto otázku je úkolem této stati; probereme tudíž verš za veršem u jednotlivých žalmů, nejprv podle jednotlivých tříd (recensí) řeckého textu a připojíme příslušná čtení staroslov. překladu.

Řecký text vatikánského kodexu B nebo sinajského kodexu S, pokud jsou mezery v kod. předešlém, uvádím podle vydání H. B. SWETE The Old Testament in Greek according to the Septuagint, Cambridge 1896, vol. II; tamtéž v různocteních je podán text kodexu R veronského (čtení »západní«) a kodexu T (cod. Turicensis) curyšského ze stol. VII., který je jeden z nejlepších zástupců recense Lukianovy. Mimoto stran rec. Lukianovy jsem se radil s vydáním Holmesovým-Parsonsovým, Vetus Testamentum graecum cum variis lectionibus Oxonii, vol. III, MDCCCXXIII a Septuagintou vyd. Rahlfssem 1931.

Slovanský text kodexu Sinajského (Sin) cituji podle vydání SEVERJANOVOVA, kodex Boloňský (Bon) a Pogodinův (Pog) podle vydání JAGIČOVA: Psalterium Bononiense; charvátsko-hlaholský žaltářní text podle svého vydání: Psalterium Palaeoslovenicum z r. 1916, při čemž označuji značkou Lob text pražského žaltáře Lobkovického a siglou Par žaltář pařížské Národní knihovny (slav. 11). V ojedinělých případech přibral jsem i charvát.-hlahol. text žaltáře

⁶ »Editio, quam Origenes et Caesarensis Eusebius omnesque Graeciae tractatores κοινήν i. e. communem appellant atque vulgatam, et a plerisque nunc Λουκιανός dicitur...« Hieronymi ep. ad Sunniam et Fretelam.

Pažmanského (Pasm) podle vydání BRŮČOVÝCH: Ulomci sv. Pisma II, u Zl. Pragu 1864. Jdou-li charvátsko-hlaholské žaltáře svou cestou, označuji je zkratkou »croat.«, shodují-li se všechny slovanské texty, označuji takové čtení zkratkou: »slav.«.

Připomínám, že tato studie vznikla rozšířením a prohloubením čtení na fa-kultě bohoslovecké v letním běhu 1926 »Kritika staroslověnského textu žaltář-ního«. Ovšem tehdy jsme měli mimo vlastní text pomůcek mnohem méně. Byly to zejména Lagardeovy krit. studie žaltářní a Baetgenova stať, jakou kritickou cenu mají staré žaltářní překlady (v Jahrbücher f. prot. Theologie 8, 1882). Lagarde přestal na první třetině žalmů a Baethgen srovnává toliko 129 míst z celého žaltáře; ovšem že ani jedna ani druhá studie se nezabývá staroslov. překladem, toliko masoretským-hebrejským originálem, jeho řeckými překlady, po případě překlady starolatinskými.

II. Srovnání staroslov. žaltářního textu s řeckým textem podle různých jeho recensí.

Žalm 7¹⁰ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς ὁ θεός BR Ga, Vulg: scrutans corda et genes Deus; add δικαίως (e v. sequenti) L — Испытавъ срѣца ѿ прѣдъбога Sin Pog, Bon (πραβεδνηκ); Croat: ёе прѣдъбога cum R ὁ θ. δικαίως sec. Swete;

ž. 9³³ ἀνάσθητι, Κύριε, ὁ θεός, B Ga, Vulg: Exurge, Domine, Deus; add μου RL — Воскрѣснѣ ѿ бже мои Sin et slav;

ibid. μὴ ἐπιλάβῃ τῶν πενήτων B Ga, Vulg: ne obliviscaris pauperum; add (σου) εἰς τέλος RL — Не забвѣди оубогиныхъ твоихъ до конца Sin et slav; cконхъ Pog Bon;

ib. 36 οὐ μὴ εὐρέθῃ δι' αὐτήν BR; om δι' αὐτήν Ga L, Vulg: non invenietur — не оубреѣтѣтъ сѣа Sin et slav;

ž. 10³ ἃ κατηρίσω, κατεῖλον BR Ga, Vulg: quae perfecisti, destruxerunt — ἃ σὺ κατηρίσω, αὐτοὶ κατεῖλον L — бже ты сѣверши, онѣ раздрогшиши Sin et slav; Bon: бже ты сѣверши;

ž. 11³ ἐλάλησαν (-σεν) B Ga, Vulg: locuti sunt; add κατὰ L, πονηρὰ R — глѣшѣа зѣлаѣ Sin et slav; Bon: злосѣ;

ž. 12³ ἡμέρας BR Ga, Vulg: per diem; add καὶ νυκτός L — днь ѿ нощѣ Sin et slav;

ž. 13¹ οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός BR Ga, Vulg: non est usque ad unum; haec om L — om Sin Pog Bon; Croat add: нест' до единаго;

ib. 3 ἕως ἑνός + τάφος ἀνεωγμένος ... τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν BR Ga, Vulg: Sepulcrum patens ... ante oculos eorum; haec om L — om item Sin Bon Pog; Croat. addunt cum Vulg.⁷

⁷ Slov. Rom. 3¹³⁻¹⁸: τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν· ὦν τὸ στόμα ἄρας καὶ πικρίας γέμει· ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

ib. 6 ὅτι Κύριος BR Ga, Vulg: Quoniam Dominus; ὁ δὲ Κύριος L — Pоg гдѣ же, Sin om же, Bon τωγε γ̄; croat: kko γ̄ cum Vulg;

ž. 17²⁰ in fine add ρύσεται με ἐξ ἐχθρῶν μου δυναστῶν καὶ ἐκ τῶν μισοῦντων με BR; om haec Ga L — item om slav;

ib. 51 τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ BR Ga, Vulg: salutes regis eius; om. αὐτοῦ L — с̄пнѣ ц̄рѣ Sin, с̄пннѣ ц̄рѣ Pоg Bon; croat: с̄пннѣ ц̄рѣ ego;

ž. 19⁸ μεγαλυνθησόμεθα BR; ἐπικαλεσόμεθα Ga L, Vulg: invocabimus — призоемъ Sin et slav;

ž. 20³ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς BR Ga; τὴν ἐπιθ. τῆς καρδίας αὐτοῦ L — Желанинѣ с̄рца ego Pоg et slav; Sin male ср̄дѣца твоѣго; Vulg item: Desiderium cordis eius;

ibid. καὶ τὴν θέλησιν B; κ. τ. θέλησιν R Ga L, Vulg: et voluntate — и хотѣнна Sin et slav; Bon et croat и хотѣннѣ;

ib. 10 Κύριε ἐν ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς B; Κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς R Ga L, Vulg: Dominus in ira sua conturbabit eos — γ̄ гнѣкомъ сеоимъ с̄кнѣтѣтъ ѡ Sin et slav;

ib. 12 διελογίσαντο βουλήν BR; διελογ. βουλὰς Ga L, Vulg: cogitaverunt consilia — помыслиша с̄вѣтъ Pоg et slav; Sin om с̄вѣтъ;

ž. 21²⁶ ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ B Ga, Vulg: in ecclesia magna; add ἐξομολογήσομαί σοι RL — въ цр̄квѣи велицѣ испокѣмъ ти с̄ѡ Sin et slav; Bon et croat: исп. се твѣѣ;

ž. 23⁶ ἡ γενεὰ ζητούντων αὐτὸν B Ga, Vulg: generatio quaerentium eum; ἡ γ. ζητούντων τὸν Κύριον RL — родъ искъщннхъ г̄а Pоg et slav; Sin et Bon р. искъщннмъ господа;

ž. 24² μὴ κατασχυνθείην BR Ga, Vulg: non erubescam; add εἰς τὸν αἶωνα L — да не постыжда с̄ѡ въ вѣкъ Sin et slav;

ib. 14 καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου τῶν φοβουμένων αὐτὸν BR; haec om Ga, Vulg L — item om slav;

ž. 25¹¹ λύτρωσαί με BR Ga, Vulg: redime me; add Κύριε L — избави мѡ г̄и Sin et slav;

ib. 12 ὁ γὰρ πούς μου B Ga; om γὰρ RL, Vulg: pes meus — нога моѣ Sin et slav;

ž. 26⁵ ἐν σκηνῇ B Ga; add αὐτοῦ RL, Vulg: in tabernaculo suo — въ кроѣк сеоѣмъ Pоg et slav; Sin: въ кроѣи сеоѣмъ;

ib. 6 θυσίαν ἀλαλαγμοῦ BR Ga, Vulg: hostiam vociferationis; θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ L — жр̄тѣж хваленинѣ и вѣсканкновеенинѣ Bon et slav; Pоg: ж. хваленинѣ и вѣсканкновеенинѣ, Sin: ж. хваленинѣ и вѣсканкновеенинѣ;

ib. 8 εἶπεν ἡ καρδία μου BR Ga; add κύριον ζητήσω L — рече ср̄дѣце моѣ г̄ѣ въискъ Sin; г̄а възыштъ Bon Pоg croat;

ib. 9 μὴ ἐκκλίνης ἐν ὀργῇ B Ga, Vulg: ne declines in ira; καὶ μὴ ἐκκλ. ἐ. ὁ. RL — И не оуклони с̄ѡ гнѣкомъ Sin et slav; ни оуклони се croat;

ibid. μὴ ἐγκαταλίπης με καὶ μὴ ὑπερίδης με BR Ga, Vulg: ne derelinquas me, neque despicias me; μὴ ἀποσκορακίσης ... μὴ ἐγκαταλίπης με L — не отърини мене. И не остави мене Sin; Pоg Bon croat contaminant utramque lectionem;

ž. 27¹ ἐκέκραξα BR, κεκράξομαι Ga L, Vulg: clamabo — κ̄κρ̄οѡ Sin et slav;

ib. 3 μὴ συνελκύσης μετὰ ἁμαρτωλῶν τὴν ψυχὴν μου BR; μὴ συνελκ. με μετὰ ἁμαρτ. Ga L, Vulg: ne simul trahas me cum peccatoribus — Не прикльци мене съ гр̄ѣшникы Sin et slav;

ž. 28⁵ συντρίψει B; καὶ συντρίψει R Ga L, Vulg: et confringet — И с̄ккрогшитъ Sin et slav;

ž. 30⁵ ὁ ὑπερασπιστής μου B Ga, Vulg: protector meus; add Κύριε L — заштитиѣтъ μοи г̄и Sin et slav;

ib. 23 Ἀπέροισμαι ἄρα BR; om ἄρα Ga L, Vulg: Proiectus sum — отъеръженъ есмъ Sin et slav;

ž. 31⁴ ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν B, Vulg: dum configitur spina; ἐν τ. ἐμπαγῆναι μοι ἄ. R Ga L — егда конъзе ми тр̄нѣ Sin et slav; Pоg Bon о҃гнѣзе ми;

ib. 5 τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυφα BR Ga, Vulg: delictum meum cognitum tibi feci et iniustitiam meam non abscondi; L ~ τὴν ἀνομίαν ... τὴν ἁμαρτίαν — безаконенъе моѣ познахъ ἰ гр̄ѣха моего не покрьхъ Sin et slav;

ib. 5 τὴν ἁμαρτίαν² B; τὴν ἀνομίαν R Ga L, Vulg: iniustitiam — безаконенъе Sin et slav;

ib. 6 πᾶς ὁσος/πρὸς σέ B; ~ R Ga L, Vulg: ad te omnis sanctus — (помолитъ с̄ѡ) твѣѣ въс̄ь пр̄ѣподобѣннѣи Sin et slav; вѣкк̄ь пр̄ѣподобѣннѣи Bon croat;

ib. 9 τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαι B; τ. σ. αὐτῶν ἄγξαις vel ἄγξεις R Ga L, Vulg: maxillas eorum constringe — челюсти ихъ вѣстѣгнѣши Sin et slav;

ž. 32⁵ ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν BR Ga, Vulg: diligit misericordiam et iudicium; add ὁ κύριος L — Любитъ милостыню и судъ господа Bon et slav; Sin л. мистынь(!);

ib. 11 ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς B; εἰς γενεὰν καὶ γενεάν Ga L, Vulg: in generatione et generationem — въ родѣ ἰ родѣ Sin et slav;

ž. 33⁵ ἐκ πασῶν τῶν παροικίων B; ἐ. π. τ. θλίψεων R Ga L; Vulg: ex omnibus tribulationibus — отъ вѣс̄х̄ь скр̄бѣй Sin et slav;

ib. 16 ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου B; om ὅτι R Ga L, Vulg: Oculi Domini — Очи г̄и Sin et slav;

ž. 34⁸ ἐλθέτω αὐτοῖς παγίς, ἣν οὐ γινώσκουσιν, καὶ ἡ θήρα, ἣν ἐκρυψαν, συλλαβέτω αὐτούς, καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσοῦνται ἐν αὐτῇ BR; verba notata in singulari Ga L, Vulg: veniat illi laqueus, quem ignorat, et captio, quam abscondit, apprehendat eum, et in laqueum cadat in ipsum — Да придетъ емоу с̄ѣтъ, емаже не с̄вѣтѣтъ. И лѣсть емаже с̄ккры об̄метъ ἰ. И въ с̄ѣтъ да вѣпадетъ въ неж Sin; reliqui cum BR;

ζ. 357 ὡσεὶ ἄβυσσος πολλή B; om ὡσει R Ga L, Vulg: abyssus multa — бездннѣ мѣного Sin et slav; Pog. Bon Par безд'ниѣ много;

ζ. 367 ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ B; ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ R Ga L, Vulg: in via sua — пактѣмъ скончаемъ Bon et slav; Sin жтѣмъ (!) скончаемъ;

ibid. ποιοῦντι παρανομίας B R Ga, Vulg: faciente iniustitiis; ποιοῦντι παρανομίαν L — творѣишѣмоу законѣрѣстѣпленнѣ Sin et slav;

ib. 23 ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει B Ga, Vulg: viam eius volet; add σφόδρα R L — пактѣ εἰς κѣсχομηтѣ сѣло Sin et slav; пактѣ Pog et croat;

ib. 26 δανίζει B R Ga, Vulg: commodat; add ὁ δίκαιος L — заемѣ даетѣ праведнѣ Sin et slav;

ib. 28 ἄμωμοι δὲ ἐδικηθήσονται B; ἄνομοι δὲ ἐδιωχθήσονται R Ga L, Vulg: Iniusti punientur — безаконници же кѣгнани бждѣтѣ Sin et slav; Pog Bon croat: иждѣноуѣт се;

ζ. 378 ἡ ψυχὴ μου ἐπλήσθη B; αἱ ψυαὶ μου ἐπλήσθησαν R Ga L, Vulg: iumbi mei impleti sunt — лѣдѣишѣ моѣ наплѣннѣ сѣ Sin et slav;

ib. 18 ἐνώπιόν μου B Ga, Vulg: in conspectu meo; add ἐστιν R L — прѣдѣ мноу естѣ Sin et slav;

ib. 19 ἀναγγελω B Ga, Vulg: annuntiabo; ἐγὼ ἀναγγελω R L — азѣ кѣсѣтѣмъ Bon Pog croat; Sin om азѣ;

ζ. 386 παλαίας ἔθου τὰς ἡμέρας μου B R; παλαίστας ἐ. τ. ἡ. μ. Ga L, Vulg: mensurabiles posuisti dies meos — лѣдѣишѣ измѣрѣнѣи положилѣ еси дни моѣ Sin et slav;

ib. 7 μάτην ταρασσονται B; μ. ταρασσεται R Ga L, frustra conturbatur — кѣ соуе мѣтитѣ сѣ Sin et slav; мѣтитѣ сѣ Bon Pog croat;

ib. 10 σὺ εἶ ὁ ποιήσας με B R; σὺ ἐποίησας et om με Ga L, Vulg: tu fecisti — ты сѣтворѣ Sin et slav;

ib. 11 ἀπὸ τῆς ἰσχύος B R Ga, Vulg: A tortitudine; ἀπὸ γὰρ τῆς ἰσχ. L — Отѣ кѣпостѣи во (рѣкѣи тѣоѣи) Sin et slav;

ib. 13 εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου B; add Κύριε R Ga L, Vulg: exaudi orationem meam, Domine — Оуслѣиши молитѣи моѣ fi Sin et slav;

ibid. πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ B; π. ἐγὼ εἰμι παρὰ σοὶ R Ga L, Vulg: incola ego sum apud te — прѣселѣнникѣ азѣ есмѣ оу тѣбе Bon et slav; Sin ponit a pro азѣ;

ζ. 396 τίς ὁμοιωθήσεται B; add σοι R (ὅμοιος), Ga L, Vulg: qui similis sit tibi — кѣтѣ оуподобитѣ ти сѣ Sin et slav;

ib. 7 ὀλοκαυτώμα B Ga, Vulg: Holocaustum; ὀλοκαυτώματα R L — Бѣсѣтѣ-жагаемѣи Sin Bon; олокаѣтѣмѣт' Par Pasmant; ὀлокаѣтѣмѣтѣ Pog Lob;

ib. 11 τὴν δικαιοσύνην μου B; τὴν δικ. σου R Ga L, Vulg: Iustitiam tuam — правѣдѣи тѣоѣи Sin et slav;

ib. 18 πτωχὸς καὶ πένης εἰμι B; ~ πτωχὸς εἰμι καὶ π. R Ga L, Vulg: mendicus sum et pauper — нищѣ есмѣ i оубогѣ Sin et slav; Par. нищѣ и оубогѣ есмѣ;

ζ. 407 καὶ εἰ εἰσεπορεύετο B Ga, Vulg: Et si ingrediebatur; om εἰ R L — i кѣсѣждѣше Sin Pog Bon; croat: и аше есѣ;

ζ. 413 πρὸς τὸν θεὸν B R; add τὸν ἰσχυρόν Ga L, Vulg: ad Deum fortem — кѣ εἰς κѣкѣκѣкоуμοу Sin Pog Bon; croat: к' εἰς иεсточ'никоу (contaminant lat. fortem = fontem!);

ib. 9 καὶ νυκτὸς δηλώσει B R; καὶ ν. ᾧδῇ αὐτοῦ (vel αὐτῷ) Ga L, Vulg: et nocte canticum eius — i нѣишѣи пѣсѣи εἰο Sin et slav;

ib. 11 οἱ θλίβοντές με B R Ga; Vulg: qui tribulant me + inimici mei; οἱ ἐχθροὶ μου L — крѣши моѣ Sin et slav;

ib. 12 ὁ θεὸς μου B; καὶ ὁ θ. μ. R Ga L, Vulg: et Deus meus — и бѣ моѣ Sin et slav;

ζ. 424 Κύριε, ὁ θεὸς μου B; ὁ θεὸς, ὁ θεὸς μου R Ga L, Vulg: Deus, Deus meus — бѣе, бѣе моѣ Sin et slav;

ib. 5 ψυχὴ (voc.) B; ἡ ψυχὴ μου R Ga L, Vulg: anima mea — дуѣ моѣ Sin et slav;

ibid. ὁ θεὸς μου B; καὶ ὁ θεὸς μ. R Ga L, Vulg: et Deus meus — и бѣ моѣ Sin et slav;

ζ. 4310 οὐκ ἐξελεύσῃ B Ga; add ὁ θεὸς R L, Vulg: non egredieris, Deus — не изидеишѣ бѣе Sin et slav;

ib. 13 ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν αὐτῶν B; ἐν τ. ἀλαλάγ. ἡμῶν R L — во кѣκѣли-цанишѣи нашишѣ Sin et slav; кѣ ескѣкѣновѣннишѣи н. Bon; Ga et Vulg legunt: in commutationibus nostris (ἀλλάγμασιν ἡ.);

ζ. 4412 ὅτι ἐπεθύμησεν B R; καὶ ἐπιθυμήσει Ga L, Vulg: Et concupiscet — и кѣсѣхѣтѣ Sin et slav;

ib. 13 καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ B R Ga, Vulg: et adorabunt eum; καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ L — и покѣннѣи сѣи εἰοу Sin Pog Bon; croat. cum Vulg: покѣнет се εἰοу;

ibid. θυγατέρες Τύρου B R, Vulg (Et) filiae Tyri; θυγάτηρ Τύρου L — i дѣиши тѣрѣа Sin et slav;

ibid. οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ + τῆς γῆς B; om R Ga L, Vulg: (omnes) divites plebis — когѣти людѣи Sin et slav; croat: когѣти людѣи;

ib. 14 ἡ δόξα ... θυγατρὸς βασιλέως Ἐσεβῶν B; ἡ δόξα ... θ. β. ἔσωθεν R Ga L, Vulg: gloria ... filiae regis ab intus — слава дѣишѣи ирѣи кѣнѣтѣрѣѣдоу Sin et slav; croat: из нѣтѣроудѣоу;

ζ. 456 βοηθήσει ... τῷ προσώπῳ B R; βοηθήσει ... τὸ πρὸς πρῶι πρῶι Ga L, Vulg: mane diluculo — Поможетѣ εἰοу кѣ оутро за оутро Sin et slav; ютро за ютра croat;

ib. 7 ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ B Ga, Vulg: dedit vocem suam; add ὁ ὑψιστος R L — даетѣ гласѣ сѣи кѣишѣи Sin et slav;

ζ. 475 οἱ βασιλεῖς B Ga; add τῆς γῆς R L, Vulg: reges terrae — ирѣи земнѣи Sin et slav; Pog Bon ц. земѣтѣи, croat: ц. земѣи;

ib. 9 οὕτως εἶδομεν B Ga, Vulg: sic vidimus· οὕτως καὶ εἶδαμεν R L — тако i видѣхо(мѣ) Sin et slav;

ζ. 48¹⁵ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν BRGa, Vulg: a gloria eorum; add ἐξώσθησαν L — **ОТЪ СЛАВЪ СКОИѦ КЪ(І)РИНЖИ(Ѧ) СѦ** Sin et slav; Pog Bon croat: изринуоше се;

ζ. 49¹⁰ τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ B Ga RT, Vulg: ferae silvarum; τὰ θ. τοῦ ἀγροῦ L aliquid — **ЗѢКРИ ДЖЕРАКЪНИ** Sin et slav;

ib. 15 ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως B Ga, Vulg: in die tribulationis; add σου RL — **КЪ ДЕНЪ ПЕЧАЛИ ТРОИѦ** Sin et slav;

ib. 21 παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου B Ga R, Vulg: statuam contra faciem tuam; add τὰς ἀμαρτίας σου L — **ПОСТАВЛѦКЪ ПРѢДЪ ЛИЦЕМЪ ТРОИМЪ + ГРѢΧИ ТРОИѦ** Sin et slav;

ib. 23 τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ BRGa, Vulg: salutare Dei; τὸ σωτήριόν μου L — **СѦИНЪЕ МОЕ** Sin, Pog Bon; croat cum Vulg. с. बोжиє;

ζ. 52⁶ ἐκεῖ φοβηθήσονται B; ἐ. ἐφοβήθησαν L, ἐδειλίασαν R, Vulg: illic trepidaverunt — **ТОУ БОѢШѦ СѦ** Sin et slav; Bon croat: оубоѡше се; Pog: **БСТРАШИША СѦ**;

ζ. 53⁵ οὐ προέθεντο B Ga; καὶ οὐ προέθ. RL, Vulg: et non proposuerunt — **И НЕ ПРѢДЛОЖИША** Pog et slav; Sin **И НЕ ПОЖИША** (sic);

ζ. 54⁹ τὸν σφζοντά με BR; τὸν θεὸν τὸν σφζοντά με L — **ѦА СѦИѦЖИѦГО МѦ** Sin et slav; Ga, Vulg: qui salvum me fecit;

ib. 12 κόπος καὶ δόλος B; τόκος καὶ δόλος R Ga L, Vulg: usura et dolus — **ЛИКѦ И ЛѦСТЪ** Sin et slav;

ib. 16 ὅτι πονηρία B Ga, Vulg: Quoniam nequitiae; ὅτι πονηρία RL — **ККО ЗЪЛОБА** Sin et slav;

ib. 18 ἀπαγγελῶ B; καὶ ἀπαγγελῶ R Ga L, Vulg: et annuntiabo — **И КЪЗѢКЪИѦ** Pog et slav; Sin om и;

ib. 22 ἤγγισεν ἡ καρδία αὐτοῦ BRGa, Vulg: appropinquavit cor illius; ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν L — **ПРИКЛИЖИША СѦ СЪДЦА ИХЪ** Sin Pog Bon, croat: сръце его cum Vulg;

ibid. οἱ λόγοι αὐτοῦ BRGa, Vulg: sermones eius; οἱ λόγοι αὐτῶν L — **СЛОВЕСА ИХЪ** Sin et slav;

ζ. 55⁴ φοβηθήσονται BR; (οὐ) φοβηθήσομαι Ga, Vulg: non timebo; praemittit: ἡμέρας οὐ L — **КЪ ДѦИ НЕ ОУБОИѦ СѦ** Pog Bon, Sin (**БЕСЪ ДЕНЪ**); croat: **Ъ КНСОТИ ДНЕ НЕ ОУБОУ СЕ**;

ibid. ἐπὶ σοὶ/ἐλπῶ BRGa, Vulg: in te sperabo; ~ L — **ОУПѢВѦИ НА ТѦ** Sin et slav;

ib. 5 ὄλην τὴν ἡμέραν BR; om haec L Ga Vulg — slav item om;

ib. 11 ἐπὶ τῷ θεῷ² BR; ἐπὶ τῷ Κυρίῳ Ga L, Vulg: in Domino — **О Ѧ** Sin et slav;

ib. 14 ἐκ θανάτου B Ga, Vulg: de morte; add τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων — **(ЗКАВИѦ ЕСИ ДѦИѦ МОИѦ) ОУЪ СЪМРЪТИ. ОЧИ МОИ ОУЪ СЛЕЗЪ** Sin et slav;

ibid. εὐαρεστήσαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ B Ga; εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου L — **ОУГОЖДѦ ПРѢДЪ ГѦИ(!) СѦ** Pog Bon; да оубождоу прѢдъ гѦиє croat cum Vulg: ut placeam coram Deo;

ζ. 56⁵ ὄπλον B; ὄπλα R Ga L, Vulg: arma — **ОРЖИѦКЪ** Sin et slav; Lob **ОРОЖИЄ**; ib. 7 παγίδα B; παγίδα R Ga L, Vulg: laqueum — **СѢТЪ** Sin et slav; Pog **СѢТИ**; ib. 8 ἄσομαι καὶ ψαλῶ BRGa; add. ἐν τῇ δόξῃ μου L — **ПОИѦ И КЪСПОИѦ СЛАКЪ МОИ** Sin et slav; in Bon superscriptum **КЪ**;

ζ. 57³ ἀνομίας B Ga, Vulg: iniquitates; ἀνομίαν RL — **БЕЗАКОНЪЕ** Sin et slav; ib. 7 ὁ θεὸς συνέτριψεν τοὺς ὀδόντας B; ὁ θεὸς συντρίψει τ. ὁ. R Ga L — **БЪ СЪКРОУШИТЪ ЗЪКЪИ ИХЪ** Sin et slav;

ib. 9 ἐπέπεσε πῦρ BRGa; add. ἐπ' αὐτούς L — **ПАДЕ ОГНЪ НА НИХЪ** Sin et slav; ib. 11 ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν ἀσεβῶν BR; om ἀσεβῶν R Ga L — **ИГДА ВИДИТЪ МЕСТЪ** Sin et slav; cum viderit vindictam Vulg;

ζ. 58⁸ ἰδοὺ ἀποφθέγονται BRGa; ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθ. L — **ГЕТИ ОУЪКЪ-ЦАИТЪ** Sin et slav;

ib. 10 ὁ θεὸς BRGa, Vulg: Deus; σύ ὁ θεὸς L — **ТЪИ БЪИ** Sin et slav;

ib. 13 συντέλειαι B; ἐν συντελείᾳ R Ga L, Vulg: in consummatione — **КЪ КОНЪ-ЧИѦКЪ** Sin et slav;

ib. 14 ὁ θεὸς τοῦ Ἰακώβ δεσπόζει τῶν περάτων B; ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ Ἰ. καὶ τῶν περάτων RL Vulg: Deus dominabitur Iacob et finium terrae — **ѦЪ ОБЛАДАЕТЪ ἸѢККОКОМЪ И КОНЪЦИ ЗЕМЛИѦ** Sin et slav;

ib. 16 εἰάν δὲ χορτασθῶσιν B; εἰάν δὲ μὴ χορτασθῶσιν R Ga L — **ИЩЕ ЛИ ЖЕ НЕ НАСЪТИѦТЪ СѦ** Sin et slav; Vulg: si vero non fuerint saturati;

ib. 17 καταφυγή B; add μου R Ga L, Vulg: refugium meum — **ПРИѢКЪИЩЕ МОЕ** Sin et slav;

ζ. 59¹¹ τίς² B Ga, Vulg: quis?; ἢ τίς RL — **ЛИ КЪТО** Sin et slav; croat: или к.;

ib. 14 ἐν δὲ τῷ θεῷ B; om δὲ R Ga L, Vulg: in Deo — item slav. om;

ζ. 60⁹ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος BRGa, Vulg: in saeculum saeculi; εἰς τοὺς αἰῶνας L — **КЪ КЪКЪ СѦ** Pog; Bon **КЪ КЪКЪ**, croat: **КА КЕКА КѦА**;

ζ. 61⁴ πάντες BRGa; add ὑμεῖς L, Vulg: universi vos — **КЪСИ КЪИ** Sin et slav;

ib. 7 ὅτι αὐτὸς BRGa, Vulg: Quia ipse; καὶ γὰρ αὐτὸς L — **ИВО ТЪ** Sin et slav;

ib. 9 ὁ θεὸς BRGa, Vulg: Deus; ὅτι ὁ θεὸς L — **ККО ѦЪ** Sin et slav;

ib. 11 ἐπὶ ἀρπάγματα BRGa, Vulg: rapinas; ἐπὶ ἀρπάγμα L — **НА КЪСЪИ-ЦЕНЪЕ** Sin et slav;

ζ. 62⁵ ἐν τῷ ὀνόματι B; καὶ ἐν τ. ὁ. RL, Vulg: et in nomine — **Ї О ИМЕНИ** Sin et slav; Pog om и;

ib. 8 αἰνέσει τὸ ὄνομά σου B; αἰνέσει τὸ στόμα μου R Ga L — **КЪСЪКАЛИѦТЪ ТѦ ОУСТА МОѦ** Sin et slav; Pog **ПОХКАЛАТЪ**;

ib. 9 ἐμοῦ ἀντελάβετο B Ga, Vulg: me suscepit; ἐμοῦ δὲ ἀντελ. RL — **МѦА ЖЕ ПРИѦТЪ** Sin et slav;

ζ. 63² Εἰσάκουσον, ὁ θεός, τῆς προσευχῆς μου BRGa; εἰσάκουσον ὁ. θ. τῆς φωνῆς μου L — **ОУСЛЪШИ БЪИ ГЛАСЪ МОИ** Sin et slav;

ib. 3 ἐσκέπασας BRGa, Vulg: protexisti; σκέπασον L — **ПОКРЪИ** Sin et slav; Pog Bon **ПОКРЪИ**;

ib. 7 ἐξερευνήσει B Ga, Vulg: scrutinio; ἐξερευνήσεις L — Испытаныѣ Sin et slav; croat: испитаниє cum R ἐξερευνήσιν;

ζ. 64⁸ τὸ ὕδωρ B; τὸ κύτος R Ga L, Vulg: profundum — глѣбиниѣ Sin et slav; Pog et croat: глогвини;

ib. 8 ἤχους κυμάτων αὐτῆς B R Ga; add τίς ὑποστήσεται L — Шюмоу влѣнѣ ѣго, кѣто протнєж станєтѣ Sin et slav; Bon влѣнѣ;

ib. 13 πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου BR (πιανθήσονται); πιανθήσονται τὰ ὄρη τῆς ἐρ. Ga L — Развотѣжтѣ краснаа поустыниѣ Sin et slav; развоггтѣжтѣ croat; pinguescent speciosa deserti Vulg;

ζ. 65⁴ ψαλάτωσαν BR; add δὴ L — Да пожтѣ же Sin Pog Bon, croat: поєт' же cum Vulg: psalmum dicat;

ib. 4 τῷ ὀνόματί σου B R Ga, Vulg: nomini tuo; add ὕψιστε L — ѿмени твоємоу вѣшнѣ Sin et slav;

ib. 5 φοβερός B R Ga, Vulg: terribilis; ὡς φοβερός L — Коуь страшенѣ Sin et slav;

ib. 11 ἐνώπιον ἡμῶν B; ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν R L Ga, Vulg: in dorso nostro — на хрѣбѣтѣ нашємѣ Sin et slav;

ib. 16 φοβούμενοι τὸν κύριον BR; φοβ. τὸν θεὸν Ga L, Vulg: qui timetis Deum — боящии сѣѣ ѣа Sin et slav;

ib. 18 μὴ εἰσακουσάτω BR; add μου L — не оуслыши мене Sin Pog Bon; croat: не оуслышит' мѣ cum Vulg: non exaudiet;

ζ. 66² ἐπιφάναι ... ἐφ' ἡμᾶς B; add καὶ ἐλέησαι ἡμᾶς R Ga L, Vulg: et miserere nostri — проєвѣти лицє твоє на ны и помилуй ны Sin et slav;

ib. 3 καὶ ἐν πᾶσιν B; om καὶ R Ga L, Vulg: in omnibus — вѣ вєскѣхѣ Sin Pog Bon; croat: и вє вєскѣхѣ;

ζ. 67² οἱ μισούντες αὐτὸν/ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ B Ga, Vulg: qui oderunt eum a facie eius; ~ RL — отѣ лица єго вѣси ненакидѣиєи єго Sin et slav;

ib. 13 τοῦ ἀγαπητοῦ² B Ga, Vulg: dilecti²; om RL — Sin et slav. om;

ib. 19 ἀναβάς B; ἀνέβης R Ga L, Vulg: ascendisti — вѣзидѣ Sin Pog Bon; croat: в'зш'д';

ib. 21 κυρίου B; κυρίου, κυρίου R Ga L, Vulg: Domini, Domini — гѣѣ гѣѣ нєхѣднѣиѣ Bon et slav; Sin silet;

ib. 29 ἡμῖν B Ga; ἐν ἡμῖν R L, Vulg: in nobis — в насѣ Bon et slav;

ib. 31 τοῦ μὴ ἀποκλεισθῆναι B; τοῦ ἐγκλεισθῆναι Ga L, Vulg: ut excludant — затворити Pog et slav;

ib. 34 ψάλατε τῷ θεῷ B; om haec R Ga L, Vulg — item slav. om;

ib. 36 καὶ εὐλογητός B; om καὶ R Ga L, Vulg: benedictus—Блѣенѣ вѣ Pog et slav;

ζ. 68¹¹ καὶ συνέκαμψα ... τὴν ψυχὴν μου B; καὶ συνεκάλυπα ... τ. ψ. μ. R Ga L, Vulg: et operui in ieiunio animam meam — ѿ прикрѣхѣ постомѣ дѣж моєѣ Sin et slav;

ib. 21 καὶ ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου σου B; ἡ σωτηρία σου R Ga L, Vulg: salus tua — єпѣиє твоє Sin et slav;

ib. 31 θεοῦ B R Ga, Vulg: Dei; add μου L — ѣа моєго Sin et slav;

ib. 33 ζήσεσθε B; ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν Ga L, Vulg: vivet anima vestra — жѣє вѣдѣтѣ дѣѣ вѣшѣ Sin et slav;

ib. 35 ἐν αὐτοῖς B R Ga, Vulg: in eis; ἐν αὐτῇ L — вѣ нємѣ Sin Pog Bon; croat: вѣ нѣхѣ cum Vulg;

ζ. 69⁶ πτωχός B Ga, Vulg: egenus; add εἶμι L R — нѣштѣ єсмѣ Sin et slav;

ζ. 70¹ Ὁ θεός, ἐπὶ σοὶ B; Ἐπὶ σοὶ, Κύριε Ga L, Vulg: In te, Domine — На тѣѣ, вѣ Sin et slav;

ib. 3 ἐν δικαιοσύνῃ BR (om ἐν); δικαιοσύνην Ga L, Vulg: iustitiam — правѣдѣ Sin et slav;

ib. 7 βοηθός κραταιός B Ga, Vulg: adiutor fortis; βοηθός μου κρατ. RL — помѣштѣнѣкѣ моѣ крѣпокѣ Sin et slav;

ib. 12 ὁ θεός¹ B Ga, Vulg: Deus; ὁ θεός μου RL — ѣє моѣ Sin et slav;

ib. 14 ἐλπῶ B Ga, Vulg: sperabo; add ἐπὶ σέ RL — оупѣкѣѣ на тѣѣ Sin et slav;

ib. 17 ἐδίδαξάς με, ὁ θεός BR; ~ Ga Vulg: Deus, docuisti me, ὁ θεός μου, ἃ ἐδίδαξάς με L — ѣѣ моѣ имѣжє наоучи мѣѣ Sin et slav; croat om имѣжє;

ib. 18 ὁ θεός B R Ga, Vulg: Deus; ὁ θεός μου L — вѣѣ моѣ Sin et slav;

ib. 20 ὅτι ἔδειξάς μοι BR; ὅσας ἔδειξάς μοι Ga, Vulg: quantas ostendisti mihi (tribulationes) L — ѣлико дѣлѣѣ єси мѣнѣ Sin et slav;

ib. 22 ἔξομολογήσομαί σοι B R Ga, Vulg: confitebor tibi; add ἐν λαοῖς Κύριε L — ѣспѣѣмѣ сѣѣ тѣѣ вѣ лѣдѣхѣ вѣ Sin et slav;

ibid. ἐν σκεύει ψαλμοῦ B; ἐν σκεύεσι ψ. R Ga L, Vulg: in vasis psalmi — вѣ сѣѣдѣхѣѣ ψѣломѣєкѣнѣхѣ Pog et slav; Sin вѣ сѣдѣхѣ!

ζ. 71³ τῷ λαῷ σου BR; om σου Ga L, Vulg: populo — лѣдѣ Sin Bon, croat: лѣдѣм'; Pog лѣдѣнѣ тѣонѣхѣ;

ib. 6 καὶ καταβήσει BR; om καὶ Ga L, Vulg: Descendet—ѣѣнѣдѣтѣ Sin et slav;

ib. 8 ἀπὸ ποταμοῦ B R Ga, Vulg: a flumine; ἀπὸ ποταμῶν L — solus Pog ὦ ρѣкѣ, rel. отѣ ρѣкѣ;

ib. 12 ἐκ χειρὸς δυνάστου BR; om χειρὸς Ga L, Vulg: a potente — отѣ сѣлѣна Sin et slav;

ib. 17 ἔστω B Ga, Vulg: sit; ἔσται RL — вѣдѣ Sin et slav;

ζ. 72⁶ ἡ ὑπερηφανία B R Ga, Vulg: superbia; add εἰς τέλος L — грѣдѣнѣи дѣ конѣѣ Sin et slav;

ib. 12 ἰδοὺ B; add οὗτοι R Ga L, Vulg: Ecce ipsi — ѣє єи Sin et slav;

ib. 18¹ διὰ τὰς δολιότητας B Ga, Vulg: propter dolos; add αὐτῶν RL — зѣ лѣштѣнѣѣ ѣхѣ Sin Bon Par tantum; Pog et Lob om нѣхѣ;

ib. 18 ἔθου αὐτοῖς B R Ga, Vulg: posuisti eis; add κακὰ L πολοжиѣ имѣ єи зѣлѣ Sin et slav; зѣлѣ Bon Pog croat;

ib. 21 ἠφρόνθη ἡ καρδία μου B; ἔξεκαύθη ἡ. κ. μ. R Ga L, Vulg: inflammatum est cor meum — разгорѣ сѣѣ сѣѣдѣѣє моє Sin et slav;

ib. 24 ἐν τῇ βουλῇ σου BR; καὶ ἐν τ. β. σ. Ga L, Vulg: et in voluntate tua — ѣ сѣѣѣтѣмѣ тѣоѣмѣ Sin et slav;

ζ. 73₃ ἐν τοῖς ἁγίοις BR; ἐν τῷ ἁγίῳ GaL, Vulg: in sancto — o cēt'kēmь Sin et slav;

ib. 5 εἰς τὴν εἴσοδον BR; εἰς τ. ἔξοδον L Ga, Vulg: in exitu — кь исхода Sin et slav; vel: кь исходаѣ;

ib. 8 τὰς ἑορτὰς B; πάσας τ. ἑορτὰς R GaL, Vulg: omnes dies festos — кьсѣ празднѣкы Sin et slav;

ib. 16 σὺ κατατίσω ἥλιον καὶ σελήνην BR; σὺ καταρ. φαῦσιν καὶ ἥλιον GaL, Vulg: tu fabricatus es aurogam et solem — ть ськэръши зорѣ і сьлнѣце Sin et slav;

ib. 18 μνήσθητι ταύτης τῆς κτίσεως σου BR; om τῆς κτ. σου GaL, Vulg: memor esto huius — помѣни сего Sin et slav;

ib. 22 μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου BR Ga, Vulg: memor esto improperiorum tuorum; μνήσθ. τοῦ ὀνειδισμοῦ σου L — помѣни поношение твоє Sin et slav;

ζ. 74₆ μὴ λαλεῖτε B Ga, Vulg: nolite loqui; καὶ μὴ λαλ. LR (μηδε) — I не глѣте Sin et slav;

ib. 11 τὰ κέρατα² B Ga, Vulg: cornua; τὸ κέρασ RL — рога Sin Pog Bon; croat: рожи cum Vulg;

ζ. 75₈ ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου B; ἀπὸ τότε ἡ ὀργῆ σου GaL, R~, Vulg: ex tunc ira tua — отъ толи гнѣкь твоє Sin et slav;

ib. 10 τοὺς προεῖς τῆ καρδία B; τοὺς προ. τῆς γῆς R GaL, Vulg: mansuetos terrae — крогъкъшиа зѣми Sin et slav; croat. к. зѣмѣ;

ζ. 76₅ οἱ ἐχθροί μου B; οἱ ὀφθαλμοί μου R GaL, Vulg: oculi mei — очѣ мои Sin et slav;

ib. 9 ἀπὸ γενεᾶς καὶ γενεᾶς B; συνετέλεσεν ῥῆμα ἀπὸ γ. εἰς γενεάν L — ськочнѣча глѣ отъ рода кь родѣ Sin et slav; etiam croat, sed non Ga nec Vulg;

ib. 17 καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι BR Ga, Vulg: et turbatae sunt abyssi; om καὶ L — сьмжтѣшиа сѣа вьзднѣши Sin et slav; Pog: сьмжтѣшиа сѣа;

ibid. πλήθος ἠχοῦς ὕδατος B; πλήθος ἠχ. ὕδατων R GaL, Vulg: multitudo sonitus aquarum — мнѣножъствѣ шюма вода Sin et slav;

ζ. 77₅ ὄν (i. e. νόμον) ἐνετείλατο ... γνωρίσαι αὐτὸν B; ὅσα ἐνετ. ... γνωρίσαι αὐτὰ R GaL, Vulg: nota facere ea — ѣлико заповѣдѣ ... ськазати ѣ (=и) Sin et slav; Pog Bon: ськазати и; croat: ѣлика;

ib. 9 βάλλοντες τόξον B, Vulg: mittentes arcum; βάλ. τόξοις R GaL — стрѣлкѣши лккы Sin et slav; croat: стр. стрѣли;

ib. 20 δυνήσεται δοῦναι B, Vulg: poterit dare; δύναται δ. RL Ga — может дати Sin et slav;

ib. 30 τῆς βρώσεως αὐτῶν BR Ga, Vulg: escae eorum; om αὐτῶν L — Sin et slav. item om: крашнѣногъ сьштѣ кь оуегъчѣ ичѣ;

ib. 51 τῶν πόνων αὐτῶν B Ga; παντὸς πόνου αὐτῶν RL, Vulg: omnis laboris eorum — кьсѣкѣго троуа ичѣ Sin et slav;

ib. 57 καὶ μετεστράφησαν B Ga; om καὶ RL, Vulg: conversi sunt — прѣкратишиа сѣа Pog Sin Bon (прѣкратишѣ сѣа); croat. cum Ga;

ib. 60 σκῆνωμα αὐτοῦ B Ga, Vulg: tabernaculum suum; om αὐτοῦ RL — сѣло, кь немѣже Sin Pog Bon; croat add: сѣло;

ib. 61 τὴν καλλονὴν αὐτοῦ B; τὴν κ. αὐτῶν R GaL, Vulg: pulchritudinem eorum — доброгъ ичѣ Sin et slav;

ib. 63 αἱ παρθέναι αὐτῶν οὐκ ἐπένθησαν BR Ga, Vulg: virgines eorum non sunt lamentatae; αἱ π. αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν L — дѣвѣ-и-мѣ не посѣтованѣ вѣшиа Sin et slav; croat: не осѣтовани в.;

ib. 68 τὸ ὄρος τὸ Σειὼν ἠγάπησεν B; τὸ ὄρος τ. Σ. ὃ ἐγάπησεν R GaL, Vulg: montem Sion, quem dilexit — горѣ Сионѣ, ѣже вѣзлюбѣ Sin et slav; Pog Bon: г. сьиона (sic), croat: г. сьионо;

ib. 72 ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ BR; ἐν ταῖς συνέσεσι τ. χ. αὐτοῦ GaL, Vulg: in intellectibus manuum suarum — кь разоумѣчѣ рѣкѣ(!) сѣою Sin (рѣкѣ) Pog (роукоу) Lob; к' разоумѣ Par Pasmanen, кь хѣдоужѣствѣ Bon;

ζ. 74₄ ἐγενήθημεν εἰς ὄνειδος BR; om εἰς GaL, Vulg: Facti sumus opprobrium — вѣхѣомѣ поношению Sin et slav;

ib. 8 οἱ οἰκτιρμοί σου BR Ga, Vulg: misericordiae tuae; add Κύριε L — милости твоѣа ѣи Sin et slav;

ib. 10 μήποτε εἴπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν B Ga, Vulg: ne forte dicant in gentibus; μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη LR — ѣда когда рѣкѣтѣ ѣзѣици Sin et slav;

ib. 13 ἀνθομολογησόμεθά σοι BR Ga, Vulg: confitebimur tibi; add ὁ θεός L — исповѣкѣмѣ сѣа тебе вѣже Bon, Pog, croat; Sin om вѣже;

ζ. 79₂ ὡσεὶ πρόβατα B Ga; ὡσεὶ πρόβατον RL, Vulg: velut ovem — ѣко овѣчѣа Sin et slav;

ib. 5 ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου BR Ga, Vulg: super orationem servi tui; ἐπὶ τ. π. τῶν δούλων σου L — на молитежѣ рабѣ твоѣи Sin et slav;

ib. 10 ἐπλήσθη ἡ γῆ BR; ἐπλήρωσε τὴν γῆν L, Vulg: implevit terram — ѣсплѣни зѣмѣа Sin et slav; croat: наплни з.;

ib. 12 καὶ ἕως ποταμοῦ B Ga, Vulg: et usque ad flumen; καὶ ἕως ποταμῶν RL — И до рѣкѣ Pog; reliqui до рѣкѣ;

ib. 14 ὄνος ἄγιος B; μονιὸς ἄγιος GaL, Vulg: singularis ferus; R: μόνος ἄγρ. — ѣнокѣ дикѣи Sin et slav;

ζ. 80₄ ἑορτῆς ἡμῶν B Ga; ἑορ. ὑμῶν RL, Vulg: solemnitates vestrae — празднѣка вашиєа Sin et slav;

ib. 6 ἔθετο αὐτὸν B R^{græc.}; ἔθετο αὐτὸ L Ga, Vulg: posuit illud — положи ѣ Sin; reliqui om ѣ cum R^{latino};

ib. 9 καὶ λαλήσω σοι Ἰσραήλ BR; om haec GaL, Vulg — item slav. om;

ib. 14 εἰ ὁ λαὸς ἤκουσέν μου B; εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέν μου R GaL, Vulg: si populus meus audisset me — ѣшѣте ѣшиа людѣа мои послѣшѣаши мене Sin et slav;

ζ. 81₄ ρύσασθε BR Ga, Vulg: liberate; add αὐτόν L — ѣбавѣте і Sin et slav;

ib. 5 σαλευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια B Ga, Vulg: movebuntur omnia fundamenta; σαλευθήτωσαν π. τ. θ. RL — да подвижатѣ сѣа вѣсѣ осѣнованиѣ Sin et slav;

ζ. 82₈ καὶ ἀλλόφυλοι BR; om καὶ GaL, Vulg: alienigenae — item slav. om;
ib. 13 τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ BR; τὸ ἁγίασθήριον τ. θ. GaL, Vulg:
sanctuarium Dei — *сѣктило бже* Sin et slav;

ib. 19 σὺ μόνος εἶ Ὑψιστος B; om εἶ R GaL, Vulg: tu solus altissimus —
ты единъ кышкнѣ Sin et slav;

ζ. 83₅ μακάριοι πάντες οἱ κατοικοῦντες B; om πάντες R GaL, Vulg: beati,
qui habitant — *Блажені жикштѣ* Sin et slav;

ib. 6 παρὰ σοῦ, Κύριε BR; om Κύριε GaL, Vulg — item slav. om;

ib. 11 τοῦ θεοῦ B; add μου GaL, Vulg: Dei mei — *ѡ μοε҃го* Sin et slav;

ib. 13 Κύριε B; add ὁ θεός R GaL — *Г҃ъ бже* Pog et slav; Sin *҃и бъ*;

ζ. 84₃ τὰς ἁμαρτίας B; πάσας τ. ἄμ. R GaL, Vulg: omnia peccata — *кьсѣа грѣхъ* Sin et slav;

ib. 6 εἰς τὸν αἰῶνα BR Ga, Vulg: in aeternum; εἰς τοὺς αἰῶνας L —
кь кѣкь Sin; reliqui *кь кѣкь*;

ib. 8 τὸ σωτήριόν σου, Κύριε BR; om Κύριε GaL, Vulg — item slav. om;

ib. 9 πρὸς αὐτὸν καρδίαν BR; ~ καρδίαν ἐπ' αὐτόν L — (на овраштанѣ-
штѣа сѣа) *срѣдъцѣмъ кь нѣмоу* Sin et slav; Bon: *впр. с҃це sine сѣа*, Pog et
croat: *с҃ца* item sine *сѣа*;

ζ. 85₁₀ ὁ θεὸς μόνος ὁ μέγας BR; om ὁ μέγας GaL, Vulg: Deus solus —
item om Pog Bon croat; Sin silet;

ib. 14 οὐ προέθεντό σε B; καὶ οὐ προέθ. σε R GaL, Vulg: et non propo-
suerunt te — *І не прѣдѣложиша тебе* Sin et slav;

ib. 15 Κύριε, ὁ θεός BR Ga; add μου L — *҃и бже μοи* Sin et slav;

ζ. 87₆ ὡσεὶ τραυματῖαι ἐρριμμένοι καθεύδοντες BR (~); om ἐρριμμένοι
GaL, Vulg: sicut vulnerati dormientes — *ѣко ѣзекнѣ сѣпшѣти* Sin; *спашѣн*
Pog Bon, *спѣше* croat;

ib. 8 ἐπ' ἐμὲ/ἐπήγαγες BR; ~ ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ GaL — *накѣде на мѣа* Sin
et slav;

ib. 15 ἀπωθεῖς τὴν προσευχὴν μου BR Ga; ἀπωθεῖς τὴν ψυχὴν μου NL —
отѣркѣши дѣшж моѣ Sin Pog Bon; croat *ѡтѣкь моѣ* cum Vulg: *repellis oratio-
nem meam*;

ib. 17 καὶ οἱ φοβερισμοὶ BR Ga, Vulg: et terrores; om καὶ L — *О҃҃стра-
шениѣ* Sin Pog Bon; croat cum Vulg: *и о҃҃страшениѣ*;

ib. 19 ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον B; add καὶ πλῆσιον R GaL — *О҃҃далилѣ
еси отѣ мене дро҃га ѣскрѣнѣго* Sin et slav; Vulg: *amicum et proximum*;

ζ. 88₆ καὶ τὴν ἀλήθειαν BR; καὶ γὰρ τ. ἄ. GaL, Vulg: etenim — *нео* Bon
et slav. Sin om *ео*;

ib. 7 καὶ τίς BR (ἢ τίς); om haec L Ga — om Sin Pog Bon; croat: *и*;

ib. 8 φοβερός BR Ga, Vulg: terribilis; add ἔστιν L — *страшенъ естѣ* Sin et slav;

ib. 13 τὸν βορρᾶν καὶ θάλασσαν B; τὸν β. καὶ τὴν θάλασσαν R GaL —
Vulg: *aquilonem et mare* — *Г҃евѣрѣ і море* Sin Bon et croat; Pog *морѣ*;

ib. 21 ἐν ἐλέει ἀγίῳ ἔχρισα αὐτόν B; ἐν ἐλαίῳ ἀγίῳ μου ἔχο. ἄ. R(?),
GaL — *ωλѣимъ сѣтѣм-м-оимъ помазахъ і* Sin et slav; Vulg: *oleo sancto meo*;

ib. 33 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν BR Ga; τὰς ἀδικίας αὐτῶν L — *непракѣдѣи хъ*
Bon Pog croat; Sin male: *непракѣдѣнхъ*; Vulg: *peccata eorum*;

ib. 34 ἀπ' αὐτοῦ B Ga, Vulg: ab eo; ἀπ' αὐτῶν RL — *отѣ хъ* Sin Pog Bon;
croat: *ѡ него*;

ib. 43 τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ BR; τῶν θλιβόντων αὐτόν GaL — *сѣтѣжакѣш-
тихъ емоу* Sin et slav; Vulg: *deprimentium eum*;

ib. 46 τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου αὐτοῦ B; τὰς ἡμ. τοῦ χρόνου αὐτοῦ R GaL —
дѣни ерѣмене его Pog et slav; Sin *дѣни ерѣмени его*; Vulg: *dies temporis eius*;

ζ. 89₁ καταφυγή ἡμῖν/ἐγενήθης B; ~ κ. ἐγενήθης ἡμῖν R GaL — *прѣѣжи-
ште бѣштѣ намъ* Sin et slav; Vulg: *refugium factus es nobis*;

ib. 4 ἐν ὀφθαλμοῖς σου BR Ga; add κύριε L — *прѣдѣ очима твоима ҃и* Sin
et slav; Vulg: *ante oculos tuos*;

ib. 9 ὡς ἀράχνη B; ὡσεὶ ἀράχνη LR, Vulg: sicut aranea — *ѣко пауѣнна*
Sin et slav;

ib. 10 ἐν ἐνιαυτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη B; ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη R GaL
— *ѣтѣ хъже ѡ лѣтѣ* Sin et slav; Vulg: *in ipsis septuaginta anni*;

ib. 11 ἀπὸ τοῦ φόβου B; add σου GaL, Vulg: *prae timore tuo* — *отѣ страха
твоего* Sin et slav;

ib. 12 τὴν δεξιάν σου γνώρισον B Ga; add μοι RL — *Дѣсниѣк твоѣѣ тако
сѣкажи ми* Sin Pog Bon; croat cum R^{lat} *д. тѣ. тако скажи намъ*;

ib. 14 ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν B; add εὐφράνθημεν T — *ео кьсѣа дѣни
наша кьзекѣсѣлѣхомъ сѣа* Sin et slav;

ib. 17 ἡμᾶς in fine BR; add καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον
GaL — *и дѣла рѣкѣѣ нашихъ испраки* Sin et slav; Bon et Lob *дѣло*; Vulg: *et
opus manuum nostrarum dirige*;

ζ. 90₂ ἔρεῖ τῷ θεῷ BR; ἔρεῖ τῷ κυρίῳ GaL, Vulg: *Dicet Domino* — *Рѣчѣтѣ
҃кн* Bon et slav; Sin *р. едѣ*;

ib. 3 ὅτι αὐτὸς ῥύσεται B; add με R GaL — *ѣко тѣ ѣзекѣтѣ мѣа* Sin et slav;
Vulg: *Quoniam ipse liberavit(!) me*;

ib. 6 (ἀπὸ πράγματος) διαπορευομένου/ἐν σκότει BR Ga; ~ ἐν σκότει διαπο-
ρευομένου L — *Отѣ вѣшти ео тѣмѣ прѣχодѣштѣа* Sin et slav; Vulg: *a ne-
gotio perambulante in tenebris*;

ib. 11 ἐν ταῖς ὁδοῖς σου B; ἐν πάσαις τ. ὁδοῖς σου GaL, R (ἐν πᾶσιν) — *ео
кьсѣхъ пѣтѣхъ твоихъ* Sin et slav;

ib. 15 ἐπικαλέσεται με BR; κερᾶξεται πρὸς με GaL — *ѣзвекѣтѣ ко мнѣ*
Sin et slav; Vulg: *Clamabit ad me*;

ibid. καὶ ἐξελοῦμαι B; ἐξελοῦμαι αὐτόν GaL — *Изѣмѣ і* Sin Bon; *измѣ и*
(и прославлѣ и) Pog croat; Vulg: *eripiam eum*;

ζ. 91₁₀ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου Κύριε¹ om B; ponunt R GaL — *ѣко се враси
твои ҃и, ѣко се враси твои по҃гѣнѣтѣ* Sin et slav;

ib. 15 τότε πληθυνθήσονται B; ἔτι πληθυνθ. R GaL, Vulg: adhuc multiplicabuntur — **ѢШТЕ ОУМЪНОЖИТЬ СЯ** Sin solus; reliqui τῶν οὐμῆνοζ. **СА**;

ib. 16 Κύριος ὁ θεός μου BR; K. ὁ θεὸς ἡμῶν GaL — **ѢЪ НАШЪ** Sin et slav; Vulg: Dominus Deus noster;

ζ. 92₃ αὐτῶν (fin.) BR; add ἄρουν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρέψεις αὐτῶν GaL — **ѢЪЗЪМЖЪ РѢКЪ СТРОУГЪ СКОУ** Sin et slav; Lob et Pasm. **вздеху** cum Vulg: elevaverunt(!) flumina fluctus suos;

ζ. 93₉ (τοὺς) ὀφθαλμοὺς B(R); τὸν ὀφθαλμὸν GaL, Vulg: oculum — **ОКО** Sin et slav;

ib. 19¹ κύριε (initio v.) BR; om GaL, Vulg — slav. item om;

ib. 19² ἠγάπησαν B; εὐφραναν (τὴν ψυχὴν μου) R GaL — **ѢЪЗЪСЛАШИША ДУШЪ МОЖ** Pog Bon croat; Vulg: laetificaverunt animam meam; **ѢЪЗЪСЛАШИША МЯ** Sin;

ib. 23¹ ἀποδώσει αὐτοῖς B Ga, Vulg: reddet illis; add κύριος RL — **ѢЪЗДАСТЪ** **МЪ ѢЪ** Sin et slav;

ib. 23 καὶ τὴν πονηρίαν αὐτῶν B; καὶ κατὰ τ. πονηρίαν αὐτῶν RL — **І ПО ЗЪЛОУ ІХЪ** Sin et slav; Vulg: et in malitia eorum;

ζ. 94₃ ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς BR Ga; ἐπὶ πάσαν τὴν γῆν L — **ПО ВСЕИ ЗЕМЛИ** Sin Pog Bon; croat **НАД' Ё'СЪМНІ ЕН** cum Vulg: super omnes deos;

ib. 4 ὅτι οὐκ ἀπώσεται Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ BR; om GaL — om Sin Pog Bon, om et Pasmanen.; sed Lob et Par ponunt **ѢКО НЕ ОТРИНЕТ' ѢЪ ЛЮДИ СКОУХ'** cum Vulg: quoniam non repellet Dominus plebem suam;

ib. 9 οὗ ἐπέορασαν B; add με R GaL — **ИДЕЖЕ НЕКОУСИША МЯ** Pog Bon croat; Sin **ІЖЕ ІСКОУСИША МЯ**; Vulg: ubi tentaverunt me;

ζ. 95₁₀ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν BR; ὅτι Κύριος ἐβασ. GaL, Vulg: quia Dominus regnavit — **ѢКО ѢЪ ВЪЦЪСАРИ СЯ** Sin et slav;

ζ. 96₁ ἀγαλλιάσεται ἡ γῆ B; ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ R GaL, Vulg: exultet terra — **ДА РАДОУЕТЪ СЯ ЗЕМЛЪ** Sin et slav;

ib. 5 ἐτάκησαν / ὡσεὶ κηρὸς BR; ~ GaL, Vulg: sicut cera fluxerunt — **ѢКО РОСКЪ РАСТААШИША СЯ** Sin et slav;

ib. 9 ὅτι σὺ εἶ Κύριος BR; om εἶ GaL, Vulg: Quoniam tu Dominus — **ѢКО ТЪ ѢЪ** Sin et slav; Pog et Bon **ТЪ І ѢИ**;

ζ. 97₇ οἱ κατοικοῦντες B Ga, Vulg: qui habitant; πάντες οἱ κατοικ. RL — **ВСЕИ ЖИЖУЩИ** Sin et slav;

ib. 8 ἀγαλλιάσονται fin BR; add ἀπὸ προσώπου Κυρίου, ὅτι ἔρχεται L, in (a) conspectu Domini Ga, Vulg — **ОТЪ ЛИЦА ГИЪ, ѢКО ГИЪДЕТЪ** Sin et slav;

ζ. 98₃ ἐξομολογησάσθωσαν πάντες BR; om πάντες GaL, Vulg — item om slav;

ib. 5 in fine ἅγιός ἐστιν B; ὅτι ἅγ. ἐστιν RL — **ѢКО СЪЪ ЕСТЬ** Sin Pog Bon; croat cum Ga Vulg: **ѢКО СЪО ЕСТЬ**, Quoniam sanctum est;

ib. 7 ἐφύλασσον BR Ga, Vulg: Custodiebant; ὅτι ἐφύλ. L — **ѢКО ХРАНѢХЪ** Sin et slav; Pog Bon: **Зане χρ.**;

ib. 8 εὐίλατος B; σὺ εὐίλατος R GaL, Vulg: tu propitius — **ТЪ МИЛОСТИВЪ** Sin et slav;

ζ. 99₁ Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ B Ga; ἀλαλ. τ. θεῷ RL, Vulg: Iubilate Deo — **ѢЪСЛАВЛѢТЕ ѢЪ** Sin et slav;

ib. 3 ὁ θεός BR, Vulg: Deus; ὁ θ. ἡμῶν L — **ѢЪ НАШЪ** Sin et slav;

ibid. λαὸς αὐτοῦ B Ga, Vulg: Populus eius; ἡμεῖς δὲ λ. αὐτοῦ RL — **МЪ ЖЕ ЛЮДИ ЕГО** Sin et slav;

ζ. 100₈ τὴν ἀδικίαν B; τὴν ἀνομίαν R GaL, Vulg: iniquitatem — **ВЕЗАКОННЪ** Sin et slav;

ζ. 101₂ Εἰσάκουσον / Κύριε BR; ~ GaL, Vulg: Domine exaudi — **ГІ ОУСЛЪШИ** Sin et slav;

ib. 3 τὸ οὖς σου / πρὸς μέ BR; ~ GaL, Vulg: ad me aurem tuam — **КО МНЪ ОУХО ТКОЕ** Sin Pog croat; Bon cum B;

ib. 16 τὸ ὄνομα σου Κύριε BR, Vulg: nomen tuum Domine; τὸ ὄνομα Κυρίου GaL — (**ΟΥΚΟЖТЪ СЯ**) ... **ИМЕНЕ ГИЪ** Pog, Bon Sin **ИМЕНИ ГИЪ**; croat cum Vulg: **ИМЕНЕ ТКОЕГО ГИ**;

ibid. οἱ βασιλεῖς B; add τῆς γῆς R GaL, Vulg: reges terrae — **ЦРІ ЗЕМЛИ** Sin et slav; Pog Bon **Ц. ЗЕМЪСТНИ**, croat: **Ц. ЗЕМЪЦИ**;

ib. 23 (ἐν τῷ συναχθῆναι) ... βασιλείας BR; βασιλεῖς GaL, Vulg: In conveniendo ... reges — **ѢГДА СЪНЪМЖТЪ СЯ ... ЦРІ** Sin et slav;

ζ. 102₁₃ καὶ καθὼς οἰκτεῖρει B; om καὶ R GaL, Vulg — slav. item om;

ib. 14 μνήσθητι B; ἐμνήσθη GaL, Vulg: recordatus est — **ПОМЪЖИХЪ** Sin et slav; Pog, Bon, croat: **ПОМЕНОУЛЪ ЕСТЬ**;

ζ. 103₁ Κύριε, Κύριε ὁ θεός μου B; om Κύριε² R GaL, Vulg: Domine, Deus meus — **ѢИ ѢЪ МОИ** Sin et slav;

ibid. ὡς ἐμεγαλύνθη; om ὡς R GaL, Vulg: magnificatus es — **ѢЪЗВЕЛИЧИЛЪ СЯ ЕН** Sin et slav;

ibid. εὐπρόπειαν ἐνεδύσω BR Ga, Vulg: decorem induisti — **ѢЪ ВЕЛЪЛѢПОУЪ ВЕЛЪЧЕ СЯ** Bon et slav; Pog Sin om **ѢЪ**;

ib. 5 ἐθεμελίωσε τὴν γῆν BR; ὁ θεμελίων τ. γ. L — **ОСНЪКЛАНИ ЗЕМЛИ** Sin Pog Bon; **ОСНОВАНИ ЗЪЮ** Par et croat; Vulg: qui fundasti terram;

ib. 14 ἔξανατέλλον χόρτον B; ὁ ἔξανατελλῶν RL — **ПРОЗЪКЛАНИ ПАЖИТЪ** Sin Pog; Bon et croat: **ПРОЗЪКЛА П.** cum Vulg: produciens foenum;

ib. 16 αἱ κέδροι ... ἃς ἐφύτευσεν BR Ga, Vulg: cedros ... quas plantavit; αἱ κ. ... ἃς ἐφύτευσας L — **КЕДРЪИ ... ІАЖЕ ЕСИ НАСАДИЛЪ** Sin et slav; Pog: **НАСАДИ**;

ib. 18 καταφυγὴ τοῖς χοιρογορυλλίοις BR Ga, Vulg: refugium herinaciis; καταφ. τ. λαγωοῖς L — **ПРИѢЖИМЕ ЗАЩЕЦЕМЪ** Sin et slav;

ib. 22 καὶ συναχθήσονται B; καὶ συνήχθησαν R GaL, Vulg: et congregati sunt — **И СОБЪРАШИША СЯ** Sin et slav;

ib. 26 δράκων B; praemittunt: ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται R GaL, Vulg: illic naves pertransibunt — **ТОУ КОРАВИ ПРѢПЛАВАЖТЪ** Sin et slav;

ib. 31 εἰς τὸν αἰῶνα BR Ga, Vulg: in saeculum; εἰς τοὺς αἰῶνας L — **ѢЪ ѢКЪ** Bon, Pog, croat; Sin **ѢЪ ѢКЪ**;

ζ. 104¹³ ἐκ βασιλείας B; καὶ ἐκ βασιλείας R Ga L, Vulg: et de regno — И отъ црѣства Sin et slav;

ib. 25 (καὶ) μετέστρεψεν τὴν καρδίαν αὐτῶν B R Ga, Vulg: convertit (sine: et) cor eorum; μετέστρεψεν τ. κ. αὐτοῦ L — прѣкрати срѣце своє Pog Bon Sin; пр. срѣце и хъ croat;

ib. 26 ὃν ἐξελέξατο αὐτόν· B Ga, Vulg: quem elegit ipsum; ὃν ἐξελ. ἐαυτῷ RL — якогоже избѣра еѣѣ Sin et slav;

ib. 27 καὶ τῶν τεράτων B R Ga, Vulg: et prodigiorum; add αὐτοῦ L — И чудеса сконча Sin et slav; Bon и чудеса своа;

ib. 28 καὶ παρελίκαναν BR; ὅτι παρελίκαναν L — Зане прогнѣкаша Sin et slav;

ib. 35 καὶ κατέφαγεν τὸν καρπὸν B; καὶ κ. πάντα τὸν καρπὸν Ga L, Vulg: omnem fructum — И поѣѣа еѣѣ плодъ Sin et slav; еѣѣѣ плодъ Bon et croat;

ib. 36 ἐκ τῆς γῆς B; ἐν τῇ γῇ R Ga L, Vulg: in terra — еѣ зєми и хъ Sin Bon croat; Pog зємля;

ζ. 105⁷ καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν BR; om καὶ Ga L, Vulg: non fuerunt memores — Не помѣаша Sin et slav; Pog Bon croat: не поменюше;

ib. 10 ἐκ χειρῶν μισούντων B; ἐκ χειρῶς μισούντος RL; Vulg: de manu odientium — из-д-ржкѣ нєнакидѣшии хъ Sin et slav;

ib. 12 ἐν τοῖς λόγοις BR; τῷ λόγῳ L — ελοκεει Sin Pog Bon; croat: сѣѣеѣ cum Vulg: verbis;

ib. 15 καὶ ἐξαπέστειλεν B R Ga, Vulg: et misit; om καὶ L — Pog Bon item om; Sin et croat: и посла;

ibid. εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν B Ga; εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν RL, Vulg: in animas eorum — еѣ дѣша и хъ Sin et slav; Pog Bon: еѣ дѣш;

ib. 16 καὶ Ἀαρὼν BR; om καὶ Ga L, Vulg: Aaron — Pog item om; reliqui praem и;

ib. 18 καὶ φλόξ B; om καὶ R Ga L, Vulg: flamma — Пламенъ попали Sin Pog Bon, croat и пламень;

ib. 22 καὶ φοβερά B; om καὶ R Ga L, Vulg: terribilia; slav. item om;

ib. 23 τοῦ μὴ ἐξολεθρεῦσαι B; add αὐτούς R Ga L, Vulg: ne disperderet eos — да не поѣѣѣ и хъ Sin et slav;

ib. 24 καὶ οὐκ ἐπίστευσαν B; om καὶ R Ga L, Vulg: Non crediderunt — item slav. om;

ib. 28 θυσίας N Ga, Vulg: sacrificia; θυσίαν RL — жрѣѣѣ Sin et slav;

ib. 32 παρώργισαν N Ga; add αὐτὸν RL, Vulg: irritaverunt eum — прогнѣкаша и Sin et slav;

ib. 34 ἃ εἶπεν Κύριος N; add αὐτοῖς R Ga L, Vulg: quas dixit Dominus illis — ѣѣѣ рече еѣ и мъ Sin et slav;

ib. 41 εἰς χεῖρας ἐθνῶν N R Ga; εἰς χ. ἐχθρῶν L — еѣ ржѣѣ еѣѣ Sin Pog Bon; croat: е ржѣѣ ѣѣѣ cum Vulg: in manus gentium;

ib. 43 αὐτοὶ δὲ παρελίκαναν N; add αὐτὸν R Ga L, Vulg: Ipsi autem exacerbaverunt eum — Ти же прогнѣкаша и Sin et slav;

ib. 44 καὶ ἶδεν N R Ga; add Κύριος L — И видѣ еѣ Sin Pog Bon; croat om еѣ cum Vulg: et vidit (cum tribularentur);

ib. 47 τῷ ἁγίῳ/σου N R Ga, Vulg: sancto tuo; ~ L — твоємоѣ еѣѣ Sin et slav;

ib. 48 καὶ ἐρεῖ ... Γένοιτο N; add γένοιτο² R Ga L, Vulg: fiat, fiat — да еѣѣѣ, еѣѣѣ Sin et slav; croat: еѣѣѣ, еѣѣѣ;

ζ. 106³ ἐκ τῶν χωρῶν N R Ga; praem καὶ L, Vulg: et de regionibus — И отъ еѣѣ Sin et slav;

ib. 4 ὁδὸν πόλιν N; ὁδὸν πόλεως R Ga L, Vulg: viam civitatis — Пѣти града Sin et slav;

ib. 22 θυσιάωσαν N R Ga, Vulg: sacrificent; add αὐτῷ L — пожѣржѣѣ еѣѣ Sin et slav;

ib. 29 καὶ ἔστησεν καταγίδα αὐτῆς N Ga; καὶ ἐπέταξεν τῇ καταγίδι καὶ ἔστη εἰς αὐραν L — И поѣѣѣ еѣѣ и еѣѣ еѣ ѣѣѣ Sin Pog Bon; Lob: поѣѣѣ еѣѣѣ еѣѣѣ; Vulg: et statuit procellam eius in auram;

ib. 30 ὠδήγησεν αὐτοὺς ἐπιμελία N; ὠδήγ. αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα R Ga L, Vulg: deduxit eos in portum — наѣѣѣ и еѣѣѣ Sin et slav;

ib. 32 ἐν ἐκκλησίαις ... ἐν καθέδραις N R; ἐν ἐκκλησίᾳ ... ἐν καθέδρᾳ Ga L, Vulg: in ecclesia ... in cathedra — еѣ еѣѣѣ ... на еѣѣѣ Sin et slav;

ib. 35 εἰς λιμένας ὑδάτων N; εἰς λίμνας ὑδάτων + καὶ γῆν ἀνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων R Ga L, Vulg: in stagna aquarum et terram sine aqua in exitus aquarum — еѣѣѣ еѣѣѣ И зємляѣ зєѣѣѣѣ еѣѣ-нєѣѣѣ еѣѣѣ Sin et slav;

ib. 36 καὶ συνεστήσαντο πόλιν N Ga, Vulg: et constituerunt civitatem; καὶ συνεσ. πόλεις RL — И сѣѣѣѣѣ грады Sin et slav;

ib. 40 ἐπ' ἄρχοντας N R Ga, Vulg: super principes; add αὐτῶν L — на кѣѣѣѣѣ и хъ Sin et slav;

ζ. 107² ἐν τῇ δόξῃ μου N R Ga; add ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου L, Vulg: Exurge gloria mea — Еѣѣѣѣ еѣѣѣѣ Sin et slav; reliqui (exc. Sin) еѣѣѣ;

ib. 4 καὶ ψαλῶ σοι N Ga, Vulg: et psallam tibi; om καὶ RL — Еѣѣѣѣѣѣѣ Sin Pog Bon; croat: и еѣѣѣѣ cum Vulg;

ib. 10 ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου N R Ga, Vulg: extendam calceamentum meum; ἐπιβαλῶ τὸ ὑπόδ. μου L — наѣѣѣѣ еѣѣѣѣ Sin Pog Bon; croat: про-ѣѣѣѣ с. мѣѣѣѣ cum Vulg;

ζ. 108¹ τῷ Δαυὶδ/Ψαλμός. N Ga; ~ RL, Vulg: Psalmus David — Псалмъ Дѣѣѣѣ Sin et slav; croat silent; idem in ps. 109¹;

ib. 11 καὶ ἐξερευνησάτω δανιστῆς N; om καὶ R Ga L, Vulg: Scrutetur foenerator — да испѣѣѣѣѣ зєѣѣѣѣѣ Sin et slav;

ibid. πάντας τοὺς πόρους αὐτοῦ N R Ga; om πάντας L, Vulg: labores eius — троѣѣѣѣ еѣѣ Sin; reliqui троѣѣѣѣ еѣѣ;

ib. 16 κατεδίωξεν πένητα N; κατεδ. ἄνθρωπον πένητα R Ga L, Vulg: persecutus est hominem inopem — поѣѣѣѣ ѣѣѣ еѣѣѣ Sin et slav;

- ib. 21 ποιήσον μετ' ἐμοῦ ἔλεος **NR**; om ἔλεος GaL, Vulg: fac mecum (propter nomen tuum) — **CTKOPH CB MHOKH** Sin Pog Bon; croat add **МЕТЬ**;
- ib. 22 ἐγώ/εἰμι **NGa**, Vulg: ego sum; ~ RL — **ECMЪ AZK** Sin et slav;
- ib. 23 ὥσει σκιά ... ἀντανηρέθη **N**; ὥσει σκ. ... ἀντανηρέθην R GaL, Vulg: Sicut umbra ... ablatum sum — **ККО СКНЪ ... ОТЪМАСЪ СМ** Sin et slav;
- ib. 26 σώσόν με **NRGa**, Vulg: salvum me fac; καὶ σώσόν με L — **Ī cpi mla** Sin et slav;
- ž. 109₂ ἐξαποστελεῖ Κύριος **NGa**, Vulg: emittet Dominus; ἐξαποστελεῖ σοί K. L — **ПОСЛАЕТЪ ТЕКЪ ГЪ** Bon et slav; croat: **ПОШЛЕТЬ ТИ ГЪ**;
- ib. 3 ἐν τῇ λαμπρότητι **NR**; ἐν ταῖς λαμπρότησιν GaL, Vulg: in splendoribus — **БЪ СКЪТЪЛОТАХЪ** Sin et slav;
- ibid. τῶν ἁγίων **NRGa**, Vulg: sanctorum; add σου L — **СЕТЪХЪ ТРОЇХЪ** Sin Pog Bon; croat om **ТРОИХЪ** cum Vulg;
- ib. 6 πληρώσει πτώμα **N**; пл. πτώματα R GaL, Vulg: implebit ruinas — **ИСПЛЪНИТЬ ПАДАНИКЪ** Sin et slav; Pog: **ИСПЛ. ПАДАНИИ**;
- ibid. ἐπὶ γῆν πολλήν **N**; ἐπὶ γῆς πολλῶν R GaL, Vulg: in terra multorum — **ПО ЗЕМЛИ МЪНОГОМЪ** Sin et slav;
- ž. 110₉ λύτρωσιν ἀπέστειλεν **NRGa**, Vulg: Redemptionem misit; add Κύριος L^{rauci} — **ИЗБАВЛЕНИЕ ПОСЛА ГЪ** croat; Sin Pog Bon om **ГЪ**;
- ib. 10 σύνεσις ἀγαθὴ **NRGa**, Vulg: Intellectus bonus — σύνεσις δὲ ἀγαθὴ L — **РАЗУМЪ ЖЕ БЛАГЪ** Sin et slav;
- ž. 111₁₀ ἐπιθυμία ἁμαρτολῶν **NRGa**, Vulg: desiderium peccatorum; ἐπιθ. ἁμαρτολοῦ L^{aliqui} — **ЖЕЛАНИЕ ГРЪШНИКОУ** Sin solus; rel **ГРЪШНИКЪ** vel **ГРЪШ'НИХЪ**;
- ž. 112₁ τὸ ὄνομα αὐτοῦ **N**; τὸ ὄνομα Κυρίου R GaL, Vulg: nomen Domini — **ИМЯ ГИЕ** Sin et slav;
- ib. 3 αἰνεῖται τὸ ὄνομα K. **NR**; αἰνετὸν τὸ ὄ. K. GaL, Vulg: laudabile nomen Domini — **ХВАЛНО ИМЯ, ГИЕ** Sin et slav;
- ib. 9 μητέρα τέκνων εὐφραينوμένων **NRGa**; μητέρα ἐπὶ τέκνοις εὐφραινομένην L — **МАТЕРЪ W ЧЖДЪХЪ КЕСЕЛЪЩИЖ СМ** Bon, Pog (materē); Sin **МАТЕРЕ КЕСЕЛЪЩИТЕ СМ**; croat: **МАТЕРЪ ЧЕДЪ КЕСЕЛЪЩОУ СЕ** cum Vulg: matrem filiorum laetantem;
- ž. 113₅ τί ἐστίν, θάλασσα **N**; τί σοί ἐστίν θ. RL Ga — **ЧЪТО ТИ ЕСТЬ МОРЕ** Sin et slav; croat: **ЧТО ТИ ВИСТ' РАГ**;
- ib. 6 ὡς κριοί **N**; add καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων RL Ga — **ККО ОВЪНИ: Ī ХЛЪМИ ККО АГНЪЦИ ОВЪНИ** Sin et slav;
- ib. 11 ἐν τοῖς οὐρανοῖς **N**; ἐν τῷ οὐρανῷ RL Ga — **(БЪ ЖЕ НАШЪ) НА ЫБСЕ** Sin et slav; Vulg: Deus autem noster in coelo;
- ib. 16 ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιτο **NGa**; add πάντες RL — **ПОДОБЪНИ ИМЪ ДА БЖДЪТЪ КСИ** Bon et croat; Sin et Pog om **КСИ** cum Vulg: Similes illis fiant;
- ib. 19 ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν **N**; ἤλπισαν ἐπὶ Κύριον R GaL, Vulg: speraverunt in Domino — **ОУПЪВЪША НА ГЪ** Sin et slav;

- ib. 20 ἐμνήσθη ἡμῶν **NRGa**, Vulg: memor fuit nostri; μνησθεῖς ἡμῶν L — **ПОМЪНАЖЕЪ НЪИ** Sin et slav;
- ib. 23 εὐλογημένοι ὑμεῖς ἐστε **N**; om ἐστε R GaL, Vulg: benedicti vos — **БЛЪТВЕНИ КЪИ** Sin et slav;
- ž. 114₁ εἰσακούσεται ὁ θεὸς **N**; εἰσακούσεται ὁ Κύριος R GaL, Vulg: exaudiet Dominus — **ΟΥΣΛΥШИТЬ ГЪ** Sin et slav; Pog et croat **ΟΥΣΛИША**;
- ib. 2 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐπεκαλεσάμην **N**; ἐν τ. ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι R GaL, Vulg: in diebus meis invocabo — **КО ДЪНИ МОИЪ ПРИЗОВЕЖ Ī** Sin et slav; omnes slav. add **И**;
- ib. 5 καὶ δίκαιος/ὁ Κύριος **N**; ~ ὁ Κύριος καὶ δίκαιος R GaL, Vulg: (misericors) Dominus et iustus — **МНОЛОСТИКЪ ГЪ Ī ПРАВЕДЕНЪ** Sin et slav;
- ibid. καὶ Κύριος ὁ θεὸς **N**; om Κύριος R GaL, Vulg: et Deus (noster miseretur) — **Ī БЪ НАШЪ МИЛОУЕТЪ** Sin et slav;
- ž. 115₂ ἐγὼ εἶπα **NGa**; ἐγὼ δὲ εἶπα RL — **ЯЗЪ ЖЕ РЪХЪ** Sin et slav, Vulg: Ego dixi;
- ib. 3 περὶ ὧν ἀνταπέδωκέν μοι **N**; περὶ πάντων, ὧν ἀνταπ. μοι R GaL, Vulg: pro omnibus, quae retribuit mihi — **ЗА ВСА, КЖЕ КЪЗДАСТЪ МНЪ** Sin et slav;
- ib. 4 fin. ἐπικαλέσομαι **N**; add (5) τὰς εὐχὰς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω ἐνάντιον παντὸς λαοῦ αὐτοῦ GaL, Vulg: Vota mea Domino reddam coram omni populo eius — **ОЕКЪТИ МОИЪ ГЮ КЪЗДАМЪ ПРЪДЪ ВЪСЪМИ ЛЮДЪМИ ЕГО** Sin et slav;
- ib. 8 αἰνέσεως **NR**; add καὶ ἐν ὀνόματι Κυρίου ἐπικαλέσομαι GaL, Vulg: et nomen Domini invocabo — **Ī ИМЯ ГИЕ ПРИЗОВЕЖ** Sin et slav;
- ž. 116₁ ἐπαινεσάτωσαν **N**; ἐπαινέσατε R GaL, Vulg: collaudate — **ПОХВАЛИТЕ** Sin et slav; croat: **ХВАЛИТЕ**;
- ž. 117₃ τὸ ἔλεος αὐτοῦ **N**; add v. 4: Εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ R GaL, Vulg: Dicant nunc, qui timent Dominum: quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia eius — **ДА РЕКЪТЪ НЪИНЪ ВЪСИ ВОВЪШТЕЇ СМ ГЪ, ККО БЛАГЪ: ККО ВЪ ВЪКЪ МИЛОСТЪ ЕГО** Sin et slav;
- ib. 5 ἐν θλίψει **NR**; ἐκ θλίψεως GaL, Vulg: De tribulatione — **ОУТЪ ПЕЧАЛИ** Sin et slav;
- ib. 6 οὐ φοβηθήσομαι **NRGa**; καὶ οὐ φοβηθήσομαι L — **Ī НЕ ОУБОИЖ СМ** Sin et slav;
- ib. 16 ὕψωσέν με **N**; add δεξιὰ Κυρίου ἐποίησεν δύναμιν R GaL, Vulg: dextera Domini fecit virtutem — **ДЕСИЦА ГИЪ СЪТКОРИ СИЛЪ** Sin et slav;
- ž. 118₂ ἐκζητούσιν **NGa**, Vulg: exquirunt; ἐκζητήσουσιν RL — **ВЪШТЪТЪ** Sin et slav;
- ib. 7 ἔξομολογήσομαί σοι Κύριε **NR**; om Κύριε GaL, Vulg — item om Sin et slav;
- ib. 10 ἐν ὄλῃ καρδίᾳ **N**; add μου R GaL, Vulg: In toto corde meo — **ВЪСЪМЪ СЪЦЕМЪ МОИМЪ** Sin et slav;

- ib. 15 καὶ ἐκζητήσω τὰς ὁδοὺς σου **N**; καὶ κατανοήσω τ. ὁ. σ. R Ga L, Vulg: et considerabo vias tuas — I разогнѣхъ пакти твоѣ Sin et slav;
- ib. 18 τὰ θαυμάσιά σου **N**; om σου R Ga L, Vulg: mirabilia — Чюдеса Sin et slav;
- ib. 19 πάροικός εἰμι **N**; πάροικος ἐγὼ εἰμι R Ga L, Vulg: incola ego sum — Пришлецъ есмь азъ Sin et slav; croat ~ азъ есмь;
- ibid. μὴ ἀποστρέψῃς ἀπ' ἐμοῦ **N**; μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ R Ga L, Vulg: ne abscondas a me — Не скрѣши отъ мене Sin et slav;
- ib. 20 ἐπιθυμῆσαι εἰς τὰ δικαιώματά σου **N** Ga, Vulg: desiderare iustificationes tuas; επιθ. εἰς τὰ κρίματά σου RL — въждѣлѣти сѣдобѣ твоѣ Sin et slav;
- ib. 23 κατ' ἐμοῦ κατελάλουν· **N**; καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν R Ga L, Vulg: et adversum me loquebantur — I на мѣ глѣхъ Sin; reliqui om i;
- ib. 25 ζήσομαι κατὰ τὸ λόγιόν σου **N**, L^{plures}; ζήσον με κατὰ τ. λ. σ. R Ga L, Vulg: vivifica me secundum verbum t. — Живи мѣ по словеси твоѣ Sin et slav;
- ib. 27 καὶ ὁδὸν **N**; om καὶ R Ga L, Vulg: viam ... (instrue me) — Пакти ... наогчи мѣ Sin Bon croat, Pog пактѣмъ;
- ib. 34 ἐκζητήσω τὸν νόμον σου **N**; ἐξεραυνήσω τ. ν. σ. R Ga L (-ρευ-), Vulg: scrutabor legem tuam — испытаѣ законъ твоѣ Sin et slav;
- ib. 39 τὰ γὰρ κρίματα **N** R; ὅτι τὰ κρίμ. L Ga, Vulg: quia iudicia — Шоко поелѣнѣ Sin et slav;
- ib. 41 κατὰ τὸ ἔλεος **N**; κατὰ τὸν λόγον L; κ. τὸ λόγιον R Ga, Vulg: secundum eloquium — по словеси Sin et slav;
- ib. 48 ἃς ἠγάπησα σφοδρά **N**; om σφοδρά R Ga L, Vulg: quae dilexi — ѣже вълюбихъ Sin Pog Bon; croat. add зѣло;
- ib. 49 τῶν δούλων σου **N**; τοῦ δούλου σου L, τῷ δούλῳ σ. R Ga, Vulg: servo tuo — (слово твоѣ) раба твоѣ Sin et slav;
- ib. 50 τὸ λόγιόν σου οὐκ ἐξέκλινα **N**; τὸ λ. σ. ἐζήσεν με R Ga L, Vulg: eloquium tuum vivificavit me — слово твоѣ живи мѣ Sin et slav;
- ib. 52 Κύριε ἀπ' αἰῶνος **N**; ~ ἀπ' αἰῶνος K. R Ga L, Vulg: a saeculo Domine — отъ вѣка fi Sin et slav; Lob cum **N**;
- ib. 56 τὰ δικαιώματά σου ἐξεζήτησα **N**; ὅτι τ. δ. σ. ἐξεζήτησα R Ga L, Vulg: quia iustificationes tuas exquisivi — Шо опраѣданиѣ твоѣ въискахъ Sin et slav;
- ib. 57 Μερὶς μου **N** R Ga; add εἰ L — Чѣсть моѣ си (fi) Sin et slav;
- ib. 59 ὅτι διελογισάμην κατὰ τὰς ὁδοὺς σου **N**; om ὅτι, om κατὰ Ga L — Помыслихъ пакти твоѣ Pog Bon; п. моѣ Sin, croat cum Vulg: cogitavi vias meas;
- ib. 64 πλήρης πᾶσα ἡ γῆ **N**; om πᾶσα R Ga L, Vulg: plena est terra — испълнь землѣ Sin et slav; croat: испл'ни се зма;
- ibid. τὰ δικαιώματά σου Κύριε **N**; om Κύριε R Ga L, Vulg: iustificationes tuas (doce me) — Опраѣданиѣмъ твоѣмъ наогчи мѣ Sin et slav;
- ib. 67 ἐγὼ ἐφύλαξα **N**; om ἐγὼ R Ga L, Vulg: custodivi — сѣхранихъ Sin et slav;
- ib. 73 Αἱ χεῖρές σου ἐπλάσαν με καὶ ἠτοίμασάν με **N**; αἱ χ. σ. ἐποίησάν με καὶ ἐπλάσαν με R Ga L, Vulg: manus tuae fecerunt me et plasmaverunt me

- Ржцѣ твоѣ сътвориште мѣ I создасте мѣ Sin et slav; croat: створиште мѣ и создасте мѣ;
- ib. 79 ἐπιστρέψάτωσαν **N**; add μοι Ga L^{plures}, εἰς ἐμέ R, Vulg: Convertantur mihi — Да обратѣтъ мѣ Sin Pog Bon cum L^{plures}; croat: да обратет се ка мѣ;
- ib. 81 καὶ εἰς τὸν λόγον σου ἐπήλπισα **N** Ga, Vulg: et in verbum tuum supersperavi; εἰς τοὺς λόγους σ. ἐπήλπισα L — На словеса твоѣ оупѣвахъ Sin et slav;
- ib. 82 λέγοντες, Παρακάλεσάν με **N**; λέγ. ποτὲ παρακαλέσεις με R Ga L, Vulg: dicentes: Quando consolaberis me; — Глѣхшю: когда оутѣшиши мѣ Sin et slav; croat: глѣхши;
- ib. 93 ἔζησάς με, Κύριε **N** R; om Κύριε L Ga, Vulg: vivificasti me — живи мѣ си Sin et slav;
- ib. 94 σός εἰμι, Κύριε **N**; σός εἰμι ἐγὼ R Ga L, Vulg: Tuus sum ego — Твоѣ есмь азъ Sin et slav;
- ib. 95 τὰ δὲ μαρτύριά σου συνῆκα **N**; om δὲ et praemittunt: ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτωλοὶ τοῦ ἀπολέσαι με R Ga L, Vulg: Me expectaverunt peccatores, ut perderent me — Мене ждаша грѣшници поогвѣти ма Pog et slav; Sin Мене жидѣтъ гр.;
- ib. 98 ἐσόφισάς με τὰς ἐντολάς σου **N**; ἐσοφ. με τὴν ἐντολήν σου R Ga L, Vulg: prudentem me fecisti mandato tuo — оумѣдри мѣ си заповѣдиѣ твоѣ Sin et slav;
- ib. 102 ἀπὸ τῶν κλιμάτων σου **N**; ἀπὸ τ. κριμάτων σου R Ga L, Vulg: A iudiciis tuis (non declinavi) — Отъ сѣдобѣ твоѣ не оклонихъ са Bon et slav; Sin Отъ сѣдѣдобѣ (!) твоѣ;
- ib. 103 ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον **N** R; om καὶ κηρίον L^{aliqui} Ga, Vulg: super mel (ori meo) — Паче меда оустомѣ моѣмъ Sin Pog Bon; croat. add и ста; cfr. Ps 18 11;
- ib. 104 ἐμίσησα πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς μοι **N** R; om ὅτι σὺ ἐνομ. μοι Ga L, Vulg — възненавидѣхъ въсѣкѣ пактѣ непраѣдѣнѣ Sin et slav; Pog: пакти непраѣдѣнѣ;
- ib. 108 εὐλόγησον, Κύριε **N**; εὐδόκησον Κύριε R Ga L, Vulg: beneplacita fac Domine — благоколи fi Sin et slav;
- ib. 109 ἐν ταῖς χερσὶ **N**; add σου RL — (Дѣѣ моѣ) въ ржкоѣ твоѣ Sin et slav; Ga, Vulg: in manibus meis;
- ib. 113 καὶ τὸν νόμον **N** Ga, Vulg: et legem; τὸν δὲ νόμον RL — законъ жи Sin et slav;
- ib. 114 καὶ εἰς τὸν λαόν σου ἤλπισα **N**; — εἰς τοὺς λόγους σου ἤπλ. L — На словеса твоѣ оупѣвахъ Sin et slav; R Ga, Vulg: et in verbum tuum supersperavi;
- ib. 116 ἀντιλαβοῦ **N**; add μου R Ga L, Vulg: Suscipe me — Прими мѣ Sin et slav;
- ibid. καὶ ζήσον με **N**; καὶ ζήσομαι R Ga L, Vulg: et vivam — I живѣ вѣдѣ Sin et slav;
- ib. 119 ἠγάπησα τὰ μαρτύριά σου διὰ παντός **N** R; om διὰ παντός Ga L, Vulg: dilexi testimonia tua — Sin et slav item om;

- ib. 122 εἰς ἀγαθά **N**; εἰς ἀγαθόν R Ga L, Vulg: in bonum — **кѣ благо** Sin et slav;
- ib. 124 κατὰ τὸ λόγιόν σου **N**; κατὰ τὸ ἔλεός σου R Ga L, Vulg: secundum misericordiam tuam — **по милости твоѣ** Sin et slav;
- ibid. κατὰ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν με **N**; **om** κατὰ R Ga L, Vulg: iustificationes tuas doce me; **І опракѣданиемъ твоимъ наоучи мѣ** Sin et slav; Pog Bon **om** **І**;
- ib. 136¹ κατέβησαν **N R**; κατέδυσαν L Ga, Vulg: deduxerunt — **извѣста (оци мон)** Sin et slav; croat: **извѣста о. м.**;
- ib. 138 οὐκ ἐφύλαξαν τὸν νόμον σου **N R Ga**; οὐκ ἐφύλαξα τ. ν. σ. L — **не съхранихъ законъ твоѣ** Sin et slav; Vulg: non custodierunt;
- ib. 137 εὐθής ἡ κρίσις σου **N R Ga**, Vulg: rectum iudicium tuum; εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου L — **пракнѣ сѣди твоѣ** Sin Pog Bon, croat: **пракѣ сѣдѣ твоѣ**;
- ib. 139 ὁ ζήλος τοῦ οἴκου σου **N R**; ὁ ζήλος σου L, Vulg: zelus meus — **жа-лоствѣ твоѣ** — Sin Pog Bon; croat: **ж. домоу тв. cum Ps. 68 10**;
- ibid. ἐπελάθοντο τῶν ἐντολῶν σου **N**; ἐπελ. τῶν λόγων σου R Ga L, Vulg: oblitī sunt verba tua — **забѣшиа слоеса твоѣ** Sin et slav;
- ib. 141 εἰμι ἐγὼ **N Ga**, Vulg: sum ego; RL ~ ἐγὼ εἰμι — **азѣ есмѣ** Sin et slav;
- ib. 142 ὁ λόγος σου ἀλήθεια **N**; ὁ νόμος σου ἀλ. R Ga L, Vulg: lex tua veritas — **законъ твоѣ истина** Sin et slav;
- ib. 144 ζῆσόν με **N R**; ζήσομαι Ga L, Vulg: vivam — **живѣ будѣ** Sin et slav;
- ib. 145 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ **N**; add μου RL, Vulg: in toto corde meo — **всѣмъ срѣемъ моимъ** Sin et slav;
- ib. 146 ἐκέκραξά σε **N Ga (te)**; ἐέκρη. πρὸς σε L, Vulg: clamavi ad te — **вѣзѣ-вахъ къ тебе** Sin et slav;
- ib. 147 προέφθασάν με ἐν ἀωρίᾳ **N**; προέφθασα ἐν ἀωρίᾳ R Ga L, Vulg: Praeveni in maturitate — **варнѣхъ въ безроднѣ** Sin et slav;
- ib. 148 πρὸς σε ὄρθου **N R Ga**, Vulg: ad te diluculo; πρὸς ὄρθου Ga L — **къ ютрю** Sin Pog Bon; croat: **к тебе ютромъ cum Vulg**;
- ib. 149 κατὰ τὸ λόγιόν σου **N**; κατὰ τὸ ἔλεός σου R Ga L, Vulg: secundum misericordiam tuam — **по милости твоѣ** Sin et slav;
- ib. 151 ἐγγὺς εἶ **N R**; add σύ Ga L, Vulg: Prope es tu — **близѣ еси ты** Sin et slav;
- ib. 156 οἱ οἰκτιρμοὶ σου πολλοί, Κύριε, σφόδρα **N**; **om** σφόδρα R Ga L, Vulg: Misericordiae tuae multae, Domine — **Милости твоѣ многѣ** fī Sin et slav;
- ibid. κατὰ τὰ κρίματά σου **N**; κατὰ τὸ κρίμα σου R Ga L, Vulg: secundum iudicium tuum — **По сѣдѣтѣ твоѣ** Sin et slav;
- ib. 167 καὶ ἐφύλαξεν ἡ ψυχὴ μου **N**; **om** καὶ R Ga L, Custodivit anima mea — **Съхрани дѣла моѣ** Sin et slav;
- ib. 168 ἐναντίον σου **N Ga**, Vulg: in conspectu tuo; ἐνώπιόν σου + Κύριε RL — **прѣдѣ твоѣ** fī Sin et slav; croat: **прѣдѣ т. вноу фн**; cfr. et in v. 170;
- ib. 169 ἐνώπιόν σου, Κύριε, Κύριε **N**; **om** Κυριε² R Ga L, Vulg: in conspectu tuo, Domine — **прѣдѣ тыя** fī Sin et slav;

- ib. 170 ἐνώπιόν σου **N Ga**, Vulg: in conspectu tuo; add Κύριε RL — **прѣдѣ тыя** fī Sin et slav;
- ib. 172 τὸ λόγιόν σου **N Ga**, Vulg: eloquium tuum; τὰ λόγια σου RL — **сло-еса твоѣ** Sin et slav;
- ib. 173 ἡ χεὶρ σου τοῦ σώσαι **N**; add με R Ga L, Vulg: manus tua, ut salvet me — **рѣка твоѣ, да сѣетѣ мѣ** Sin et slav;
- ib. 176 ζῆσον τὸν δοῦλόν σου **N**; ζήτησον τ. δ. σου R Ga L, Vulg: quaere ser- vum tuum — **вѣзши ты раба твоѣ** Sin et slav;
- ž. 120⁷ φυλάξαι τὴν ψυχὴν σου **N Ga**, Vulg: custodiat animam tuam D.; φυλάξει τ. ψ. σ. Κύριος RL — **Съхрани ты дѣла твоѣ** fī Sin et slav;
- ž. 121² ἐν ταῖς αὐλαῖς Ἱερουσαλὴμ **N**; ἐν τ. αὐλαῖς σου Ἱ. R Ga L, Vulg: in atriis tuis Jerusalem — **кѣ дворѣхъ твоихъ Иерлѣмъ** Sin et slav;
- ib. 4 ὑνέβησαν αἱ φυλαὶ Κυρίου **N**; ἀνέβ. αἱ φυλαὶ, φυλαὶ K. R Ga L, Vulg: ascenderunt tribus, tribus Domini — **взыдѣ колѣна: Колѣна гѣ** Sin et slav;
- ib. 9 ἐξεζήτησά σοι **N** ἐξ. ἀγαθά σοι R Ga L, Vulg: quaesivi bona tibi — **взыскахъ добра тебе** Sin et slav;
- ž. 124³ ὅτι οὐκ ἀφήσει **N**; add Κύριος R Ga L, Vulg: Quia non relinquet Dominus — **Ѥко не оставитѣ** fī Sin et slav;
- ž. 125⁶ αἶροντες¹ τὰ σπέρματα αὐτῶν **N R Ga** (portantes); βάλλοντες τ. σπέρ-ματα αὐ. L, Vulg: mittentes semina sua — **меташите сѣмена твоѣ** Sin et slav;
- ž. 126² ἐστὶν / ὑμῖν **N Ga**, Vulg: est vobis; ~ RL — **вамѣ естѣ** Sin et slav;
- ib. 3 ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρὸς αὐτῆς **N**; **om** αὐτῆς R Ga L, Vulg: merces fructus ventris — **Мѣзда плода чрева твоѣ** Sin et slav;
- ib. 5 οὐ κατασυνθῆσονται **N R**; οὐ κατ-θήσεται L Ga, Vulg: non con- fundetur — **не постыдѣтѣ** сѣ Pog et croat; Sin Bon **не постыдѣтѣ сѣ**;
- ž. 127² τοὺς καρποὺς τῶν πόνων σου φάγεσαι **N**; ~ τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φ. R Ga L, Vulg: Labores manuum tuarum quia manducabis — **Троудѣ плодѣ твоихъ съѣдѣ** Sin et slav; croat: **т. роукоу твоѣю живѣ съѣдѣ**;
- ž. 128⁸ εὐλογήσομεν ὑμᾶς **N**; εὐλογήκαμεν ὑμᾶς R Ga L, Vulg: benedixi- mus vobis — **Блѣтѣхомъ вы** Sin et slav;
- ž. 129⁵ ὑπέμεινα, Κύριε **N**; ὑπέμεινά σε Κύριε R Ga L, Vulg: sustinui te, Domine — **потрѣпѣхъ тыя**, fī Sin et slav;
- ibid. ὑπέμεινεν ἡ ψυχὴ μου εἰς τὸν νόμον αὐτοῦ **N**; ὑπέμεινεν ἡ ψ. μ. εἰς τὸν λόγον σου R Ga L, Vulg: Sustinuit anima mea in verbo eius — **Потрѣпѣ дѣла моѣ къ слогу твоѣ** Sin et slav;
- ib. 6 μέχρι νυκτός· **N**; add ἀπὸ φυλακῆς πρωίας ἐπελπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον RL — **Отѣ стражи оутрѣни, да оутѣдѣ Илѣ на** fī Sin et slav; Pog Bon, croat: **да оутѣдѣтѣ**; Vulg: A custodia matutina usque ad noctem speret Israel in Domino; Ga **om**: in Domino;
- ib. 7 παρὰ τῷ κυρίῳ **N Ga**, Vulg: apud Dominum; παρὰ τοῦ κυρίου L — **отѣ** fī Sin et slav;

ζ. 130₂ καὶ ὑψωσα τὴν ψυχὴν μου **N**; ἀλλὰ ὑψωσα τ. ψ. μ. R Ga L, Vulg: sed exaltavi animam meam — нѣ възвѣсь дѣшж моѣ Pog, Bon (μοεж), Sin et croat: на дѣшж моѣж;

ζ. 131₆ ἐν ταῖς δασέσι τοῦ δρυμοῦ **N**; ἐν τοῖς πεδίοις τ. δ. R Ga L, Vulg: in campis silvae — кѣ полихѣ джеракѣ Sin et slav; croat: е' поли;

ib. 9 οἱ ἱερεῖς ἐνεδύσαντο δικαιοσύνην **N**; οἱ ἱ. ἐνδύσονται δικ. R Ga L — Īerki tkoj oblačkjti sja kѣ praveđj Sin Pog Bon; croat: да облакоѣт се cum Vulg: induantur;

ib. 15 τὴν χήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω **N R Ga L^{pauci}**, Vulg: viduam eius benedicam — Бѣдокица ѣго блѣтѣоѣ блѣшж Sin et slav. — τὴν θήραν αὐτοῦ εὐλ. εὐλογήσω L^{plurimi};

ib. 17 τῷ χριστῷ σου **N**; τ. χριστῷ μου R Ga L, Vulg: Christo meo — хѣг моемоѣ Sin et slav; Pog: помазаномоѣ моемѣ;

ζ. 132₃ καὶ ζωὴν **N R Ga**, Vulg: et vitam; om καὶ L — живѣтѣ Sin solus rel. и ж.;

ζ. 133₁ οἱ ἐστῶτες **N**; add ἐν οἴκῳ Κυρίου R Ga L, Vulg: Qui statis in domo Domini — Стоѣшѣтѣ кѣ храмѣ гѣи Sin et slav;

ζ. 134₅ ὅτι ἐγνων **N**; ὅτι ἐγὼ ἐγνων R Ga L, Vulg: Quia ego cognovi — Ъко азѣ познахѣ Sin et slav;

ib. 6 ἐν ταῖς ἀβύσσοις **N**; ἐν πάσαις τ. ἀβύσσοις R (πᾶσιν), Ga L, Vulg: in omnibus abyssis — ко кѣкѣхѣ бездѣнѣхѣ Sin, Pog Bon croat: в. в. безд'нахѣ;

ib. 13 Κύριε, τὸ μνημόσυνόν σου **N R Ga**; καὶ τὸ μνημ. σου L — Ī памѣтѣ тѣоѣ Sin et slav; Vulg: Domine memoriale tuum;

ib. 14 ὅτι οἰκτεῖρει **N**; ὅτι κρίνει R Ga L, Vulg: Quia iudicabit — Ъко сѣдитѣ Sin et slav;

ib. 16 καὶ οὐ λαλοῦσιν **N**; καὶ οὐ λαλήσουσιν R Ga L, Vulg: et non loquentur — ĩ не прогѣтѣ Sin, и не кѣзгѣтѣ Pog; Bon et croat и не гѣѣтѣ;

ib. 18 πάντες οἱ ποιοῦντες αὐτά **N R**; om πάντες Ga L, Vulg: qui faciunt ea — тѣоѣшѣтѣ ѣ Sin Pog Bon; croat: еси тѣоѣшѣи е;

ζ. 135₄ τῷ ποιοῦντι θαυμάσια **N R Ga**, Vulg: qui facit mirabilia; τῷ ποιήσαντι θ. L — Стѣоѣшѣмоѣ чюдѣса Sin et slav;

ib. 6 ἐπὶ τὸ ὕδωρ **N**; ἐπὶ τῶν ὑδάτων Ga L, R (ἐπὶ τὰ ὕδατα), Vulg: super aquas — на кодахѣ Sin et slav;

ib. 23 hunc v. om **N**; ponunt: ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος, ὅτι... R Ga L, Vulg: Quia in humilitate nostra memor fuit nostri — Ъко ко сѣмѣреннѣ нашемѣ помѣнѣж нѣи гѣ Sin et slav; Pog кѣ сѣмѣреннѣ;

ib. 24 ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ἡμῶν **N R**; om χειρὸς Ga L, Vulg: ab inimicis nostris — отѣ крагѣ нашинѣ Sin et slav;

ib. 26 τῷ Κυρίῳ τοῦ οὐρανοῦ **N**; τῷ θεῷ τ. οὐρ. R Ga L, Vulg: Deo coeli — бѣг нѣсѣноѣмоѣ Sin et slav;

ζ. 136₆ ἐν ἀρχῇ **N R Ga**, Vulg: in principio; ὡς ἐν ἀρχῇ L^{plures} — Ъко кѣ начѣло Sin Bon (кѣ начѣлѣ), Pog et croat om Ъко;

ib. 7 ἕως ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ **N**; ἕως τῶν θεμελίων ἐν αὐτῇ R (om τῶν), Ga L, Vulg: usque ad fundamentum in ea — до оснѣкѣнѣ ѣго Sin et slav; croat: до оснѣкѣнѣ;

ζ. 137₁ ὅτι ἤκουσας τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου / καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι **N R Ga**; ~ καὶ ἐναντίον ἁ. ψαλῶ σοι ὅτι ἤκουσας πάντα τ. ρ. τοῦ στόμ. μου L — ĩ прѣдѣ аггѣлѣ кѣспѣж тѣбѣ: Ъко оѣслѣша еса гѣи оѣтѣ моихѣ Bon et slav;

ib. 2 ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν ὄνομα **N Ga**; ἐμεγ. ἐπὶ πάντας τὸ ὄνομα ἁγίου σου RL — Ъко кѣзвеличѣл еси надѣ кѣѣми имѣ сѣѣ тѣѣ Sin et slav; Sin et Pog: Ъко кѣзвеличѣл еси;

ib. 3 ἐπικαλέσομαι **N**; add σε R Ga L, Vulg: invocavero te — призѣж тѣ Sin et slav;

ib. 5 ἀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς Κυρίου **N R Ga**, Vulg: cantent in viis Domini; ἀσάτ. ἐν ταῖς ὁδαῖς L^{aliqui} — кѣспѣжтѣ кѣ пѣснѣхѣ гѣѣхѣ Sin et slav; croat: вспоѣ;

ibid. ὅτι ἡ δόξα Κυρίου μεγάλη **N**; ~ ὅτι μεγάλη ἡ δ. K. R Ga L, Vulg: quoniam magna est gloria Domini — Ъко величѣ слава гѣѣ Sin et slav;

ib. 7 ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν ἐξέτεινας χεῖρας μου **B**; ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖρα σου R Ga L, Vulg: super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam — на гѣѣкѣ крагѣ моихѣ простѣтѣ рѣкѣ тѣоѣ Sin et slav;

ib. 8¹ κύριε ἀνταποδώσεις **B R**; κύριος ἀνταποδώσει Ga L, Vulg: Dominus retribuet — Гѣ кѣздастѣ Sin Pog Bon; croat: гѣ в'здан;

ib. 8² Κύριε, τὰ ἔργα ... μὴ παρῆς **B R**; om Κύριε Ga L, Vulg: opera manuum tuarum ne despicias — дѣлѣ рѣкоѣ тѣѣоѣ не прѣзѣри Sin et slav; Bon et croat: дѣла р. т.;

ζ. 138₂ σὺ συνῆκας πάντας τοὺς διαλογισμούς **B**; om πάντας R, Ga (om συ), L, Vulg: intellexisti cogitationes meas — Тѣ разѣумѣ помѣшлѣннѣ моѣ Bon et Pog; croat: еса помнѣлѣннѣ м.;

ib. 3 ἐξιχνίασας **B**; σὺ ἐξιχνίασας RL — тѣи еси ислѣдоѣвалѣ Bon et slav; Ga et Vulg: investigasti;

ib. 4 ὅτι οὐκ ἔστιν λόγος ἄδικος **B, Ga** (om ἄδικος) Vulg: quia non est sermo; ὅτι οὐκ ἔστιν δόλος L, R (add ἄδικος) — Ъко ѣк лѣсти Bon et slav;

ib. 8 εἶ / ἐκεῖ **B**; ~ R Ga L, Vulg: illic es — тѣѣ еси Bon et slav;

ib. 9 κατ' ὄρθρὸν **B**; κατ' ὄρθρὸν R Ga L, Vulg: diluculo — (ѣѣе кѣзмѣ крилѣ мон) рано Bon et slav;

ib. 12 1—2 comma om **B**; ὅτι σκοτός οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σου, καὶ νῦξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται R Ga L, Vulg: Quia tenebrae non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur — Ъко тѣма не умрачитѣ сѣ ѡ тѣѣ: И ношѣ ѣко дѣтѣ прѣскѣтитѣ сѣ Bon et slav;

ib. 16 τὸ ἀκατέργαστόν σου εἶδοσαν οἱ ὀφθαλμοί μου **B**; ~ τὸ ἀκατ. μου εἶδοσαν οἱ ὀφθ. σου R Ga L, Vulg: Imperfectum meum viderunt oculi tui — Нѣсѣдѣланѣ моѣ видѣсти оѣи тѣѣи Pog et slav;

ib. 20 ἔρεις εἰς διαλογισμόν B Ga; ἔρειτε ἐν διαλογισμῷ R, Vulg: dicitis in cogitatione; ἔρισταί ἐστε εἰς διαλογισμούς L — **Ико речите въ помышленихъ сконхъ** Bon Pog, croat: **ѣко глѣте в' помышленихъ ѣшихъ**;

ib. 20² εἰς διαλογισμόν B, R (ἐν δ-μῷ) Ga, Vulg: in cogitatione; εἰς διαλογισμούς L — **въ помышленихъ сконхъ** Bon et slav; croat: **пом. еашихъ**;

ib. 23 δοκίμασόν με ὁ θεός B Ga L; δοκ. με Κύριε R L^{rauci} — **Искоуши ма ги** Bon solus; Pog et croat: **искоуши ме ѣи** cum Vulg: **Proba me Deus**;

ib. 24 καὶ ἴδε εἰ ἴδες B; καὶ ἴδε εἰ ὁδός R Ga L, Vulg: Et vide, si via (iniquitatis in me est) — **И вижди аше пакъ ...** Bon et slav;

ž. 139³ ἐλογίσαντο ἀδικίας B Ga, Vulg: cogitaverunt iniquitates; ἐλογ. ἀδικίαν R L — **помыслиша неправдъ** Pog Bon; croat: **неправди**;

ib. 6 παγίδας B; παγίδα R Ga L, Vulg: laqueum — **сѣтъ** Pog Bon; croat: **сѣти**;

ib. 11 πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες πυρὸς ἐπὶ τῆς γῆς B; πεσοῦνται ... ἄνθρακες et om ἐπὶ τ. γ. Ga L, Vulg: cadent super eos carbones — **Паджтъ на ни хъ жгли** Bon Pog; croat: **падоут' на ни хъ оугли оганни**;

ibid. καὶ καταβαλεῖς αὐτούς· B; ἐν πυρὶ καταβαλεῖς αὐτούς R Ga L, Vulg: in ignem deiciet eos — **огнемъ низложиши ѣи** Pog Bon, croat: **ка огнь низложиши е**;

ib. 13 τοῦ πτωχοῦ BR; τῶν πτωχῶν Ga L, Vulg: inopis — **нишимъ** Bon et slav;

ib. 14 ἐν τῷ προσώπῳ σου B; σὺν τῷ προσ. σου R Ga L, Vulg: cum vultu tuo — **съ лицемъ твоимъ** Bon et slav;

ž. 140⁵ ὅτι ἔτι καὶ ἔτι ἡ προσευχή μου B; om ἔτι¹ R Ga L, Vulg: Quoniam adhuc et oratio mea — **Ико и аше мѣта моя** Pog Bon, croat: **ѣко аше молитв моѣ** Pasmanensis;

ib. 6 οἱ κραταιοὶ αὐτῶν B; οἱ κριταὶ αὐτῶν R Ga L, Vulg: iudices eorum — **сѣдихъ ихъ (!)** Bon et slav; croat: **судѣ ихъ**;

ibid. ὅτι ἠδύνθησαν L; ὅτι ἠδυνήθησαν BR Ga, sed et cod T (Lukianus!), Vulg: quoniam rotuerunt — **ико възмогъ** Bon et slav;

ib. 7 τὰ ὀστέα ἡμῶν B Ga, Vulg: ossa postea; τὰ ὀστέα αὐτῶν R L — **кости ихъ** Bon Pog; croat: **кости нѣи** cum Vulg;

ž. 141⁴ ἔκρυψάν μοι / παγίδα BR; ~ ἔκρ. παγίδα μοι Ga L, Vulg: absconderunt laqueum mihi — **скрыша сѣтъ миѣ** Pog et slav; croat: **сѣти**;

ib. 6 πρὸς σέ, Κύριε, ἐξέκραξα καὶ εἶπα B; ~ ἐξέκρ. πρὸς σέ, Κύριε, εἶπον L R (εἶπα) Ga, Vulg: Clamavi ad te, Domine; dixi — **възвахъ къ тебе ги, рѣхъ** Bon et slav;

ibid. μερίς μου BR Ga; add εἰ L — **часть моя еси** Pog et slav; Vulg: portio mea;

ib. 8 τῷ ὀνόματί σου, Κύριε B; om Κύριε R Ga L, Vulg: nomini tuo — **имени твою** Pog et slav;

ž. 142 in titulo ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς καταδιώκει B; ~ ὅτε κατεδίωκεν αὐτὸν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀβεσσαλώμ L^{aliqui} — **егда гоняше и сѣи хъ его авесаломъ** Bon Pog; croat silent;

ib. 3 ἐταπείνωσεν B; praemittunt: ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου R Ga L, Vulg: Quia persecutus est inimicus animam meam — **Ико гоня врагъ дшнъ моѣ** Bon et slav;

ib. 6 τὰς χεῖράς μου / πρὸς σέ B Ga, Vulg: manus meas ad te; ~ πρὸς σέ τὰς χ. μ. R L — **(въздѣхъ) къ тебе рука мои** Bon et slav;

ib. 9 ὅτι πρὸς σέ κατέφυγον B, R (κατέφυγα); om ὅτι L Ga, Vulg: ad te confugi — **к тебе прибегъхъ** Pog et slav; Bon **прибѣгохъ**;

ib. 10 θεός μου εἰ σύ B Ga, Vulg: Deus meus es tu; ~ σὺ εἰ ὁ θεός μου R L — **ты еси ѣи мои** Bon et slav;

ibid. τὸ πνεῦμα σου τὸ ἅγιον B; τὸ πν. σου τὸ ἀγαθὸν R Ga L, Vulg: Spiritus tuus bonus — **Дхъ твои благи** Bon et slav;

ibid. ἐν τῇ εὐθείᾳ B; ἐν γῇ εὐθείᾳ R Ga L, Vulg: in terram rectam — **(на-стакитъ ма) на землъ правжъ** Bon et slav;

ib. 12 ὅτι δοῦλός σου εἰμι ἐγώ B; ~ ὅτι ἐγώ δ. σ. εἰμι Ga L, Vulg: quoniam ego servus tuus sum — **ико азъ рабъ твои есмъ** Bon et slav;

ž. 143⁵ οὐρανούς σου B Ga, Vulg: coelos tuos; om σου R L — **неба** Bon, Pog; croat: **неба твоѣ** cum Vulg;

ib. 6 ἀστραφὸν ἀστραπὴν BR Ga, Vulg: Fulgura coruscationem; add σου L^{rauci}, sed et cod T — **блѣсни мѣнижъ твоѣ** Bon et croat (**мнию твою**), Pog om **твоѣ**;

ib. 14 ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν B; ἐν τ. πλατείαις αὐτῶν R Ga L, Vulg: in plateis eorum — **къ цѣстахъ ихъ** Bon et slav;

ž. 144⁵ καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν B; om καὶ R Ga L, Vulg: Magnificentiam (gloriae) — **Блажъ твоѣ** Bon et slav;

ib. 6 add καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσιν B; om R Ga L, Vulg — item slav. om;

ib. 9 χρηστὸς Κύριος τοῖς ὑπομένουσιν B; χρ. κ. τοῖς σύμπασι R Ga L, Vulg: Suavis Dominus universis — **Благъ гъ късчъкъкъимъ** Bon et slav; Pog. **б. гъ къкъ**;

ib. 13 ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ B; ἐν πᾶσιν λόγοις αὐτοῦ R Ga L, Vulg: in omnibus verbis suis — **къ къхъ словесехъ сконхъ** Bon et slav;

ib. 16 τὰς χεῖράς σου B; τὴν χεῖρά σου R Ga L, Vulg: manum tuam — **рукъ твоѣ** Pog et slav; croat: **р. твою**;

ž. 145³ καὶ ἐφ' υἱοὺς BR; om καὶ Ga L, Vulg: in filiis — **на сѣи** Bon et slav;

ib. 5 βοηθός B; add αὐτοῦ R Ga L, Vulg: adiutor eius — **помощникъ емоу** Pog et slav;

ib. 8 Κύριος ἀνορθοὶ κατερραγμένους / Κύριος σοφοῖ τυφλοῦς· BR; ~ К. σοφοῖ τ., К. ἀνορθοὶ κατ. Ga L, Vulg: Dominus illuminat caecos, D. erigit elisos — **Гъ саждрѣтъ слѣпца. Гъ къводитъ низверъженнма** Pog et slav;

ž. 146² καὶ τὰς διασποράς BR; om καὶ Ga L, Vulg: dispersiones — **Раск-яниа (илѣка)** Bon et slav;

ib. 9 καὶ διδόντι B Ga; om καὶ R L, Vulg: Qui dat — **Дажоумоу** Pog et slav;

ž. 147⁵ τοῦ διδόντος χιόνα BR Ga, Vulg: Qui dat nivem; add αὐτοῦ L — **Дажштаго снѣгъ скон** Bon Pog; croat cum Vulg.

III. Výsledky rozboru a srovnávání jednotlivých tříd neboli čeledí řeckého textu žaltářního a jeho staroslověnského překladu.

Ze srovnání čeledí řeckého textu jde najevo, že text recense Alexandrijské neboli dolnoegyptský text žaltáře, zastoupený kodexem B, po případě kodexem **Σ**, a text recense Lukianovy (L) jsou jako dva protilehlé, nejdále od sebe vzdálené póly, mezi nimiž se ostatní texty, jak Origenův (Ga) tak »západní« (R), proplétají, držíce se jednou na té podruhé na oné straně. Celkem jsem zaznamenal přes pět set (540) míst, u nichž lze mluvit o věcném rozdílu nebo různosti ve čtení; ve skutečnosti je takových míst v řeckém textu mnohem více, ale jsou to většinou rozdíly pravopisné nebo takové, které se v staroslov. překladě nijak neobrazují.⁸ Mlčením pomímám varianty zastoupené jen několika málo kodexy at s té či s oné strany; rovněž přestávám na různostech vlastního žaltářního textu a pomímám různosti v nadpisech (titulech) jednotlivých žalmů, zejména z toho důvodu, že všechny texty tituly žalmů neznamenávají (tak na př. ne žaltáře v breviářích charvátsko-hlaholských).

Stran staroslověnského překladu je ze srovnání zřejmo, že se překlad žaltáře přidržuje recense Lukianovy; to vychází najevo již při zbežném srovnávání textu. Podrobným rozbořem jsem zjistil, že se stsl. překlad shoduje s lukianovským textem na 529 místech, a to na 449 místech důsledně ve všech stsl. rukopisech, které jsem srovnával, v ostatních pak osmdesáti případech jdou aspoň některé stsl. kodexy s Lukianem, třebaže ostatní rukopisy mají čtení jiná. Daleko více než polovice takovýchto odchylek (48) připadá na žaltáře charvátsko-hlaholské, které pro blízké sousedství a častý styk se světem latinským podlely leckdes vlivu latinské Vulgáty; jsou však také místa, kde texty charvátsko-hlaholské jdou s Lukianem i tam, kde ostatní buď všechny nebo některé mají čtení odchylná, tak na př. v žž. 37¹⁹, 63³, 103³¹, 110⁹, 113¹⁶, 143⁶. Ale to vše jsou u srovnání s celkem drobnosti.

2. V celém překladě žaltáře jsem napočítal několik málo míst (12), v nichž všechny stsl. rukopisy, které jsem srovnával, jdou s protilehlým kodexem B (nebo **Σ**) a jinými, ale ani v těchto případech nelze říci, že by se stsl. překlad uchyloval od Lukianovy recense, protože většinou tu spíše běží o ojedinělé varianty lukianovských kodexů, někdy i jediného kodexu T (žaltáře curyšského).

⁸ Taková místa jsou:

1. různosti stran členu podst. jmen (vynechávání): ž. 71⁸, 9³², 10⁵, 14¹, 17⁴, a často;
2. varianty ve tvarech, záměna tvarů hellenistických s klasickými: ἔπεσαν-ἔπεσον 15⁶, 19⁹; διήλωσαν-διήλθον 72⁷; εἶπαν-εἶπον 77¹⁹, εἰσελάτω-εἰσελάτω 78¹¹ a pod;
3. varianty slovní: ὡς-ὡσεὶ 17²⁵, 21¹⁶ a často; ἔνεκα-ἔνεκεν 8³, 24¹¹ a j.; ἐνάντιον-ἐνώπιον 96³ a j. v.;
4. synonyma: κουλία-γαστήρ 21¹¹; ἐποίησας-ἔπλασας 73¹⁷; ἤθελον-ἐβουλήθησαν 77¹⁰;
5. záměna pádů (gen. a dat.): τῆς κραυγῆς-τῆ κραυγῆ 5², τῆς φωνῆς-τῆ φωνῆ ib. 3, τοῦ λαοῦ-τῶ λαῶ 27⁸; λαοῦ-λαῶν, ἀμαρτολοῦ-ἀμαρτολῶν 96¹⁰ (из ржкѣ грѣшннчѣ) a pod. Všechny tyto a mnohé jiné rozdíly v textu řeckém, mizejí v slov. překladě.

Tak v ž. 71¹⁷ ἔστω B Ga, Vulg: sit; ἔσται RL — БЖДИ Sin et slav;

ž. 73⁹ τὰ σεμεῖα ἡμῶν překládají stsl. kodexy s B R Ga a Vulgátou: ЗНАМЕНІ НАШІХЪ НЕ ВІДЪХОМЪ a ne s Lukianem τὰ σεμεῖα αὐτῶν;

ž. 86⁷ ἡ κατοικία ἐν σοι B a s ním všechny ostatní třídy kodexů i lukianovských; jen kod. T a s ním syrský překlad⁹ píše: ἡ κατοικία σου ἐν σοι — жишите въ тебѣ Sin Pog, ж. оу тебе Bon, ж. ет' к тебѣ Lob et croat;

ž. 93¹² ὃν ἂν σὺ παιδεύσης B; om σὺ L — егоже ты наказыши Sin et slav;

ž. 104⁴¹ ἐν ἀνύδροις ποταμοί B; ἐν ἄ. ποταμοῖς RT a ještě 4 kodexy — въ безводннхъ рѣкѣхъ Sin et slav;

ž. 118²⁴ καὶ αἱ συμβουλῖαι μου **Σ**; καὶ ἡ συμβουλῖα μου RT a dva kodd. — ꙗ съветн мои Sin et slav;

ž. 121⁹ τοῦ θεοῦ ἡμῶν **Σ**; τοῦ θεοῦ μου R a jediný kod. T — ꙗ ѿ нашего Sin et slav;

ž. 127⁴ ὁ ἄνθρωπος **Σ**; παῖς ἄνθρωπος jediný kod. T — чѣкъ Sin et slav;

ž. 134⁶ ἐποίησεν ὁ Κύριος **Σ**; ~ ὁ K. ἐποίησεν T a 3 kodd. — створи ꙗ Sin et slav;

ž. 138²⁰ ἐρεῖς B Ga, ἐρεῖτε R Vulg dicitis; ἐρισταί ἐστε L — речете Bon Pog, croat: глѣте;

ž. 139⁶ σκάνδαλον B R Ga; σκάνδαλα L — сѣблазнь Pog Bon, скандѣль croat;

ž. 145⁶ τὰ ἐν αὐτοῖς B; τὰ ἐν αὐτῇ T a 3 kodd. — ꙗже сътъ къ ннхъ Bon et slav.

3. Rozbořem žaltářního textu se též potvrzuje, jak nemístné byly výtky, které druhdy činil KOPITAR a po něm MIKLOSICH¹⁰ překladatelům žaltáře, jako by nebyli pochopili smysl slov θήρα, ἠδύνθησαν a ὄδοις, a zaměnili je s χήρα, ἠδυνήθησαν a ὄδοις, ale neprávem. Čtenář se může přesvědčiti, že v ž. 131¹⁵ vedle χήραν v kodexech lukianovských čte se varianta θήραν v **Σ** R Ga, Vulgátě a i některých lukianovských; v ž. 137⁵ vedle čtení ἐν ταῖς ὁδοῖς **Σ** R Ga, Vulg: in viis Domini, čteme i u Lukiana variantu ἐν ταῖς ὄδοις; konečně v ž. 140⁶ za ἠδύνθησαν u Lukiana čte se nejen v kodd. B R Ga a Vulgátě ale i v žaltáři curyšském ἠδυνήθησαν.

Tím je tedy rozřešena otázka, ke které recensi náleží staroslověnský překlad žaltáře. Stsl. překlad žaltáře, pořízený podle svědectví ŽM. XV společnou prací sv. Konstantína-Cyrila a Metoděje, hlásí se celým svým složením k recensi Lukianově, která již ve IV. století od Cařihradu až do Antiochie byla rozšířena a postupem času všechny ostatní třídy řeckého textu žaltářního zatlačila, až konečně se stala úředním textem církve řecké, zatlačivši i hlavního svého soupeře kod. B.¹¹

⁹ O tomto syrském překladu Pavla z Telly píše Rahlfs (Septuaginta X 66), že, ač je prastarým svědkem Lukianova textu, nezdá se, že by podával všude původní lukianovský text.

¹⁰ Altslovenische Formenlehre in Paradigmen, Fr. Miklosich, Wien 1874 XII; srov. i V. Jagić, Entstehungsgeschichte d. Kirchenslav. Sprache 32.

¹¹ Rahlfs, Septuaginta — Studien 61.

LA TRADUCTION DES PSAUMES EN VIEUX-SLAVE
ET LA VERSION DE LUCIEN.

(RÉSUMÉ.)

1. Les trois types principaux du texte grec des psaumes sont: le texte alexandrin ou bas-égyptien (B), le texte occidental (R) et la version de Lucien (L) ou la vulgate.

2. On compare 500 passages des Psaumes; dans 449 cas, la traduction en vieux-slave se trouve être du Lucien pur; les autres 80 variantes figurent généralement dans les manuscrits croates qui, étant proches des Latins, ont été influencés par la vulgate latine.

Dans la traduction des psaumes en vieux-slave les passages qui ne remonte pas à Lucien sont peu nombreux. (environ 12) et encore il s'agit plutôt de variantes de Lucien que de versions nettement définies d'autres types de textes.

3. Pour conclure on écarte certains malentendus attribués autrefois aux traducteurs des psaumes en vieux-slave auxquels on reprochait d'avoir mal compris certains passages du texte grec. (3). Il s'agit des confusion bien connues entre $\chi\eta\rho\alpha-\theta\eta\rho\alpha$, $\acute{o}\delta\omicron\iota\varsigma-\acute{\omega}\delta\alpha\iota\varsigma$ et $\eta\delta\acute{\upsilon}\nu\theta\eta\sigma\alpha\nu-\eta\delta\upsilon\nu\eta\theta\eta\sigma\alpha\nu$. Or, ces variantes figurent également dans les textes de Lucien.

J. V.

KVĚTOSLAVA BÁRTOVÁ:

IGOROVA VÝPRAVA NA CAŘIHRAD R. 941

Igorova výprava na Cařihrad z roku 941 je ve svém celku dosti známa, poněvadž byla do té míry zajímavá a též důležitá, že se zmínky o ní dostaly do většiny současných kronik byzantských i cizích. Jde však o to, uvést různorodé zprávy v souhlas i v podrobnostech, a hlavně poznati příčiny a následky odvážné výpravy ruského knížete.

Náleží k událostem v počátcích ruského státu, jež jsou historicky zaručeny. R. 941 se objevili Rusové náhle nedaleko Cařihradu u t. zv. Faru při vjezdu z Černého moře do průlivu Bosporského. Proti nim byl vyslán patrikios Theofanes, který se s nimi utkal u Hiera v prudkém námořním boji, přinesším Rusům těžkou porážku a zhoubu. Zbytek jich unikl na východ a dostal se k severnímu pobřeží Malé Asie, kde se živil pleněním a byl trýzní tamějších obyvatel. S jednou podobnou tlupou, vyslanou na plen, se utkal se zdarem Bardas Fokas, pověřený pronásledováním Rusů, jež společně s Janem Kurkuasem, velitelem východního vojska, sevřel nepřátelské vojsko ruské. Toto, zkrušené nedostatkem potravy, se pokoušelo uniknouti z objetí byzantského sevření, ale narazilo na bdělého patrikia Theofana, se kterým svedlo druhou námořní bitvu tak nešťastně, že jen malý zbytek Rusů unikl domů.

Žádná událost, která náleží k prvním projevům mladého ruského státu, nenašla v historických pramenech tolik a tak různorodých hlasatelů, nedovolujících pochybovati o skutečnosti tohoto tažení, jako výprava ruského knížete Igora na Cařihrad. Řecké prameny, k nimž patří pokračování kroniky Georgia Monacha — kronika Symeona Magistra a Logotheta,¹ kronika Lva Grammatika,² pokračování kroniky Theofanovy,³ kronika zv. Pseudosymeonova,⁴ kronika Georgia Kedrena,⁵ Jana Zonary,⁶ Lva Diakona⁷ a životopis sv. Basileia Nového,⁸ podávají zprávy obsahem velmi podobné. Příčinou toho není objektivní vypravování událostí, známých všem těmto autorům, nýbrž okolnost, že staré kroniky byly, jak známo, opisovány jedna z druhé a byly stylisticky a obsahově jen málo pozměňovány. Značnou příbuznost s řeckými kronikami jeví i »Pověst vremennych lét«,⁹ což nepřekvapuje: je známo, že podnětem a pra-

¹ Γεωργίου Μοναχοῦ Βίοι τῶν νέων βασιλέων, Corp. script. hist. Byz. ed. Bonnae, sv. 48, str. 914.

² Λέοντος Γραμματικοῦ χρονογραφία, sv. 34, str. 323.

³ Χρονογραφία συγγραφεῖσα ἐκ προστάγματος κωνσταντίνου, sv. 48, str. 423, t. j. Οἱ μετὰ Θεοφάνην = Theophanes Continuatus.

⁴ Συμεῶνος Μαγίστρου καὶ λογοθέτου χρονογραφία, sv. 48, str. 746.

⁵ Γεωργίου τοῦ Κεδρηνοῦ Σύνοψις ἱστοριῶν, sv. 14, str. 316.

⁶ Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶς Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν, str. 476.

⁷ Λέοντος Διακονοῦ Ἱστορία VI, 10, sv. 33, str. 106.

⁸ Веселовскій, Видѣніе Василія новаго о походѣ русскихъ на Византию въ 941 году, »Ж. М. Н. П.«, январь, 1889.

⁹ М. Владимірскій-Будановъ, Повѣсть временныхъ лѣтъ [по Лаврентьевскому списку], Ярославль 1871, str. 14-26.